

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ Ι'

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 16 ΙΟΥΛΙΟΥ 1932

ΑΡΙΘ. 29-30

Η ΟΡΘΗ ΕΚΤΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΤΙΚΗΣ ΑΞΙΑΣ

Ἐν τινι τῶν ἐνώπιον τοῦ Ἀ' Ἐφημεριακοῦ Συνεδρίου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν γενομένων ἐισηγήσεων ἐτονίσθη σημεῖόν τι, ὅπερ θὰ ἔπρεπεν ἴσως ν' ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν καὶ τὴν ἀφετηρίαν τῆς ὁργανώσεως τῆς ἱερατικῆς διακονίας. Πρόκειται περὶ τῆς ἀξίας, ἣν καθ' ἑαυτὴν ἔχει ἡ Ἱερωσύνη, δι' ἣς εἶναι πεπρωτισμένοι οἱ ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας καὶ περὶ τῆς σημασίας, ἣν αὐτοὶ οὗτοι οἱ κατέχοντες αὐτὴν ἀποδίδουσιν εἰς τὴν δύναμιν καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν ταύτην, τὴν μόνην ἐπὶ τῆς γῆς «ἐλέω Θεοῦ» ἀρχὴν καὶ ἐξουσίαν. Δὲν εἶναι ἀνάγκη οὕτε νὰ σημειωθῇ κἀν ὅτι ἡ τοιαύτη περὶ τῆς ἱερατικῆς ἀξίας ἐκδοχὴ ἡμῶν τῶν ὀρθοδόξων πόρρω ἀπέχει τῆς ἀξιώσεως ὅπως καὶ εἰς τὰ κοσμικὰ πράγματα ἀναμνησθῇ καὶ ἀρχὴ ἡ Ἱερωσύνη, οὐδ' εἶναι δυνατόν νὰ νοηθῇ παρ' ἡμῖν οἱ αὐτὴν συνταύτισις ἢ σύγχυσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς πρὸς τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν. Πρόκειται ἐνταῦθα περὶ τῆς ἀνωτέρας πνευματικῆς ἀξίας, ἣν οἱ διὰ τῆς ἱερωσύνης καθεστῶτες κανονικοὶ τῆς Ἐκκλησίας ποιμένες καὶ διδάσκαλοι κατέχουσιν ὡς «οἰκονόμοι μυστηρίων Θεοῦ», ὡς διαχειρισταὶ τῆς σωτηρίας τῶν εἰς αὐτοὺς ἐμπεπιστευμένων ἀνθρωπίνων ψυχῶν, ὡς ὑπεύθυνοι διὰ τὴν διαφύλαξιν τῆς ἱερᾶς παρακαταθήκης, ἣν εἰς τὰς χεῖρας τῶν παρέδωκεν ὁ Χριστὸς διὰ τῆς Ἐκκλησίας κατὰ τὴν φρικτὴν τῆς καθιερώσεώς των σιγμὴν.

Ἀλλὰ θὰ ἦτο ἄρα γε δυνατόν νὰ τεθῇ ζήτημα μελέτης καὶ ὑποδείξεως τῶν ἐν τῷ ναῷ καθηκόντων τοῦ λειτουργούντος ἱερέως, ἐὰν οὗτος εἶχε πλήρη καὶ ἀπόλυτον τὴν συναίσθησιν ὅτι ἱεουργεῖ ὅπου καὶ αἱ οὐράναι δυνάμεις «παρακλῆται ἐπιθυμοῦσι καὶ θεάσασθαι τὴν θείαν ἀναφοράν»; Θὰ ὑπῆρχεν ἀνάγκη ὑποδείξεως τῶν ἀπέναντι τοῦ οἴκου καὶ τῆς κοινωνίας καθηκόντων τῶν ποιμένων, ἐὰν ἡ συνείδησις περὶ τῆς εὐθύνης των διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἐμπεπιστευμένου εἰς αὐτοὺς λογικοῦ ποιμνίου ἦτο πάντοτε ζωηρὰ καὶ εὐκρινής; Θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ συζήτησις περὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ μυστηρίου τῆς Ἐξομολο-

γήσεως, καὶ θὰ ὑπῆρχε θέσις διὰ νὰ ἀκουσθῶσιν ὅσα ἠκούσθησαν περὶ τῆς ἐλεεινῆς ἀυτοχρήμα θέσεως εἰς ἣν περιήχθη ἡ ἐξουσία τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν, ἐὰν ὑπῆρχεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀσκούτων τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἢ βαθεῖα συναίσθησις τῆς ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ ἐνοχῆς διὰ τὴν βαρυτάτην παραμέλησιν τοῦ φιλανθρωποτάτου τούτου μυστηρίου;

Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα σημαίνουν ὅτι δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῶσιν οὔτε οἱ ὅροι, ὑφ' οἷς μέχρι πρότινος διετέλεσεν ἡ ἐν Ἑλλάδι Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, οὔτε αἱ συνθῆκαι, ἐπομένως, ὑφ' ἧς μία μεγάλη μερὶς τοῦ ἑλληνικοῦ Κλήρου εἰσῆλθεν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων. Ἀλλ' ἐπὶ πλέον δὲν πρέπει νὰ παροραθῇ ὅτι ὅσον δῆποτε βαθεῖαν συνείδησιν καὶ ἂν ἔχωμεν τῶν ἱερωτάτων ὑποχρεώσεών μας, ὑποκείμεθα πάντες, ἐξ ἄλλου, εἰς τὰς δυσκολίας, εἰς ἧς ὑπόκειται πᾶσα ἀνθρωπίνη ψυχὴ, σάρκα ἐνδεδυμένη καὶ τὸν κόσμον οἰκοῦσα. Ἐχομεν, ἐπομένως, — οἷον δῆποτε καὶ ἂν ἀσκώμεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὑπόυργημα καὶ ἐφ' ὅσον θὰ εἴμεθα εἰλικρινεῖς — ἔχομεν τὴν ἀνάγκην καὶ τῆς συνεχοῦς ὑπομνήσεως καὶ τῆς ἀμοιβαίας ἐνισχύσεως καὶ τῶν εὐκαιριῶν τῆς ἐν Χριστῷ πνευματικῆς οἰκοδομῆς καὶ τῆς ἐν συντριβῇ ἐξομολογήσεως τῶν ἐν τῇ διακονίᾳ ἡμαρτημένων, ἐλέχθη δὲ ἤδη πόσον ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης ὑπῆρχε συντελεστικὴ ἡ εὐκαιρία τῆς συγκλήσεως τοῦ Συνεδρίου.

Καιρὸς ἐν τούτοις εἶναι νὰ καταβληθῇ ἡ προσήκουσα φροντίς καὶ διὰ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ φρονήματος τοῦ Ἐφημεριακοῦ Κλήρου, διότι δὲν ἐπράχθη ἴσως καὶ ἀπὸ τῆς ἐπόψεως ταύτης τὸ ἐπιβαλλόμενον καθήκον, ἐφ' ὅσον μάλιστα ὁλόκληρος κόσμος ἰδεῶν καὶ ἔξεων καὶ προλήψεων καὶ συμφερόντων ἐνίοτε καὶ αὐταὶ αἱ συνθῆκαι, ὑφ' ἧς παρ' ἡμῖν ὑποχρεοῦται νὰ ζῇ καὶ νὰ δοῇ ὁ Κλήρος ὁ ἐφημεριακός, τείνουσι ν' ἀφαιρέσωσι σύριζα πᾶν ἠθικὸν κῦρος καὶ γόητρον ἀπὸ τῶν ἀποτελούντων τὸν τιμιώτατον τοῦτον κλάδον τῆς ποιμανούσης Ἐκκλησίας.

Τῶν ἀληθῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ γνώρισμα εἶναι ἡ ἀπὸ τοῦ κόσμου πλήρης καὶ τελεία ἀποξένωσις, ὅχι ἐν τῇ ἐννοίᾳ τῆς τοπικῆς ἀπομακρύνσεως, ἀλλ' ἐν τῷ πνεύματι τῆς ἐνδομύχου ἀπαρνήσεως τοῦ

τρόπου καθ' ὃν ὁ κόσμος ἀντιλαμβάνεται τὴν ζωὴν καὶ ἑαυτόν. Ἀναγκαίᾳ τῆς ἀποξενώσεως ταύτης συνέπεια εἶναι ἡ ἐχθρότης τοῦ κόσμου πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Χριστοῦ, κατὰ τὴν θείαν αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος βεβαίωσιν: «εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει» ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος» (Ἰω. ιε' 19). Μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ, ὅστις θὰ εἶχεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ ὁλόκληρον τοῦ ἁμαρτωλοῦ κόσμου τὴν κοινὴν γνώμην, θὰ ἦτο ἀνάξιος μαθητῆς, ὡς συμβιβαστὴς καὶ ὑποχωρητικὸς διπλωμάτης, ἡκιστα κατάλληλος διὰ τὴν διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἑσταυρωμένου Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὸ «οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι» (Λουκ. στ', 26). Τῆς ἐχθρας ταύτης μεταξὺ τῶν δύο ἀντιθέτων δυνάμεων, τοῦ κόσμου τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἁγία θύματα ὑπῆρξαν πάντοτε πρῶτοι οἱ γνήσιοι τῆς Ἐκκλησίας λειτουργοί, αὐτοὶ τῶν λογικῶν τῶν προβάτων ἐκουσίως προκινδυνεύοντες. Οὐδὲν ἄρα τὸ ἐκπληκτικόν, ἂν καὶ σήμερον ὁ κόσμος εἶναι ἀντίθετος πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἂν ἐκ τῆς ἀντιθέσεως ταύτης πάσχουσιν οἱ λειτουργοὶ αὐτῆς.

Ἄλλ' εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη, εἶναι αὐτὸ τοῦτο ζήτημα εἰλικρινείας χριστιανικῆς νὰ ἐξετασθῇ ἂν ἡ δυσπραγία τῶν παραπονουμένων ἐκκλησιαστικῶν λειτουργῶν ὀφείλεται πάντοτε εἰς τὴν πρὸς τὸν κόσμον τῆς ἁμαρτίας ἐπιβεβλημένην ἀντίθεσίν των. Διότι ὑπάρχει δυστυχῶς σήμερον καὶ ἡ τάσις τῆς ὅσον τὸ δυνατόν μεζονος πρὸς τὸν κόσμον προσομοιωτικῆς τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἐκκλησίας, τάσις, ἥτις, κατὰ τὴν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον γνώμην πολλῶν, ὑποβιβάζει τούτους εἰς τὰ ὅμινα τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου, καταρρίπτει μετ' αὐτῶν καὶ τὸ κύρος τῶν ἱερῶν ἀρχῶν ὡς οὕτως ἢ ἄλλως ἐκπροσωποῦσι καὶ σκανδαλίζει τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Εἰς τὴν κατάκριτον ταύτην τάσιν ὀφείλεται ἴσως κατὰ τὸ πλεῖστον καὶ ἡ παρατηρουμένη παρ' ἡμῖν κατάρρευσις τοῦ ἱερατικοῦ γοήτρου, ἀφ' ἐνὸς μὲν διότι παρ' αὐτοῖς τούτοις τοῖς λειτουργοῖς τῆς Ἐκκλησίας παραλύει πολλάκις τὴν ὀρθὴν ἔννοιαν τῆς ὑψηλῆς τῶν ἀποστολῆς καὶ τῆς ἀνυπολογίστου ἀξίας τοῦ ἀξιωματός των, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι παρὰ τοῖς λαϊκοῖς γεννᾶται οὕτω ἡ ἐντύπωσις ὅτι καὶ οἱ κληρικοὶ ἀποτελοῦσι μίαν ἐπὶ πλεόν συνήθη ἐπαγγελματικὴν τάξιν ἀποζῶσαν ὅλως ἐκ τῆς ἱερατικῆς τῆς δι' ἄλλους ἀναγκαίας καὶ δι' ἄλλους περιττῆς.

Δὲν ἔχει καλλιεργηθῇ παρ' ἡμῖν ἐπαρκῶς ἡ ἰδέα τῆς ὑπεροχῆς πνευματικῆς ἀξίας τῆς Ἱερωσύνης.

οἰωνδήποτε δὲ ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν μέτρων καὶ ποιμαντικῶν φροντίδων ἡ ἐφαρμογὴ οὐδὲν δύναται νὰ ἐπιτύχῃ ἂν λείψῃ ἡ ἀναγκαία αὕτη προϋπόθεσις καὶ βάσις τῆς ἱερατικῆς ἀποστολῆς καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου ἐνδελεχὴς φρονηματοσιπὸς ποιμένων τε καὶ ποιμαινομένων.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ

Εἰς προηγούμενον φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» (ἀρ. 22) ἐδημοσιεύσαμεν ἀνακοίνωσιν, ἣν ἐποιησάμεθα ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἑταιρίᾳ, περὶ τῆς κατὰ τοὺς διαφόρους αἰῶνας εἰκονογραφικῆς παραστάσεως τῆς Ἀγίας Τριάδος, ἣτις ἀναπρίσταντο συνήθως, οὐχὶ ὡς σήμερον, προσωπικῶς, ἀλλὰ διὰ τριῶν Ἀγγέλων ἐκ τῆς Γραφικῆς διηγήσεως τῆς φιλοξενίας τοῦ Ἀδραὰμ (Γεν. ΙΗ'. 1—10).

Περὶ τοῦ ἰδίου θέματος ἐπιπροσθέτομεν καὶ ἄλλας τινὰς πληροφορίες.

Διὰ πολλῶν ἐπιχειρημάτων καὶ ἡ ἐν ἔτει αχξστ' (1666) ἐν Μοσχόβῃ συνελθοῦσα Σύνοδος ἐπὶ καθαιρέσει τοῦ Πατριάρχου Ρωσίας Νίκωνος, εἰς ἣν παρέστησαν ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ τε Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ τῶν Ἱεροσολύμων οἱ Πατριάρχαι Παΐσιος Ἀλεξανδρείας καὶ Μιχαήλ Ἀντιοχείας μετὰ τῶν Μητροπολιτῶν Νικαίας Γρηγορίου, Ἀμασειᾶς Κοσμᾶ, Ἰκονίου Ἀθανασίου, Γάζης Παΐσιου, Σινᾶ Ὄρους Ἀνανίου καὶ ἄλλων ΝΔ' Κανόνας διατυπώσασα, εἰς τὸν ΝΑ' κανόνα προκειμένου περὶ ἁγίων εἰκόνων ἀπαγορεύει τὴν προσωπικὴν σύνθεσιν τῆς Ἀγίας Τριάδος: «Ὅριζομεν δὲ ἀπὸ τοῦ νῦν τὴν Εἰκόνα τοῦ Κυρίου Σαδωὺθ πλέον μὴ ζωγραφίζεσθαι οὔτε εἰκονίζεσθαι, διότι τὸν Πατέρα οὐδεὶς εἶδε ποτε φανέντα ἐν σαρκί, ἀλλὰ τὸν Χριστὸν μόνον χρωματίζομεν... Τὸν Κύριον Σαδωὺθ ἥτοι τὸν Πατέρα πολὺν καὶ τὸν μονογενῆ του υἱὸν εἰς τὴν γαστέρα αὐτοῦ καὶ περιστερὰν ἀναμέσον αὐτῶν ζωγραφίζειν λίαν ἀπρεπὲς καὶ ἀνάρμοστον ὑπάρχει. Φησὶ γάρ ἡ αὐτοαλήθεια «οὐδεὶς εἶδε τὸν Πατέρα εἰμὶ ὁ Υἱός».

Ὁ Πατριάρχης Ἱερεμίας ὁ Β' γράφων πρὸς τοὺς ἐν Τυβίγγῃ ἐπιτρέπει τὴν παράστασιν τοῦ Ἀγίου Πνεύματος διὰ περιστερᾶς, ὡς εἶδομεν, ἡ ἐν Ρωσσίᾳ ὁμοῦς Σύνοδος τὴν παράστασιν ταύτην περιορίζει μόνον εἰς τὴν εἰκόνα τῆς βαπτίσεως: «Καὶ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα οὐκ ἐστὶ φύσει περιστερὰ, ἀλλὰ φύσει Θεός ἐστι καὶ τὸν Θεὸν οὐδεὶς εἶδεν, ὡς Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς μαρτυρεῖ. Λοιπὸν ἐὰν εἰς τὸν Ἰορδάνην εἰς τὴν βάπτισιν τοῦ Χριστοῦ ἐφάνη τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐν εἰδεί περιστερᾶς, διὰ τοῦτο μόνον εἰς τὴν βάπτισιν πρέπει νὰ ζωγραφίζεται οὐχὶ εἰς ἄλλο μέρος, διότι εἰς τὸ θαῦρον ὅρος ἐφάνη σύννεφον, εἰς δὲ τὴν Πεντηκοστὴν ἐν εἰδεί πυρίνων γλωσσῶν καὶ ἄλλοτε ἄλλως. Ἀλλὰ καὶ Σαδωὺθ δὲν ὀνομάζεται μόνον ὁ Πατήρ, ἀλλ' ὅλη

ἡ Τριάς, κατὰ τὸν Ἀρεοπαγίτην Διονύσιον».

Ἡ Σύνοδος ἀποκρούουσα τὴν προσωπικὴν παράστασιν τῆς Ἀγίας Τριάδος φέρει παραδείγματα καὶ ἐκ τῆς Γραφῆς καὶ ἐκ τῶν Πατέρων. Παρατίθεται τὸ χωρίον τῶν «Πράξεων» «Γένο· οὖν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσοῦ ἢ ἀργύρου ἢ λίθου χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον». Ἐνθ' δὲ ὁ Δαβὶδ λέγει «ἐκ γαστρὸς πρὸ Ἐωσφόρου ἐγέννησά σε», ἀκατάληπτος ὁμοιωσις νοείται ἡ γέννησις καὶ εὐχὴ σαρκική, καὶ ὁ Ἡσαΐας «τίνοι ὁμοιώσετε τὸν Κύριον, μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων ἢ χρυσοχόος χονεύσας χρυσίον περιεχύρῳσεν αὐτὸν ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐτόν» (ΜΗ. 44).

Φέρονται κατόπιν παραδείγματα ἐκ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Ἰωάννης Δαμασκηνὸς γράφει «πρὸς δὲ τούτοις φησὶ τοῦ ἀοράτου καὶ ἀπεριγράπτου καὶ ἀσχηματίστου Θεοῦ τίς δύναται ποιῆσαι μίμημα, παραφροσύνης τοίνυν ἄκρας καὶ ἀσεβείας τοῦ σχηματίζειν τὸν Θεόν» (Β.βλ. Δ'), Γρηγόριος δὲ ὁ Διάλογος κωλύει τὴν παράστασιν τοῦ Πατρὸς, ἐξ οὗ καὶ τὴν προαιώνιον γέννησιν τοῦ Υἱοῦ ἐκ Πατρὸς μόνον μὲ τὸν νοῦν πρέπει νὰ ὑπολογίζωμεν.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ δράμα τοῦ Δανιὴλ ὅτε εἶδε τὸν Πατέρα παλαιὸν τῶν ἡμερῶν καθήμενον ἐπὶ θήματος, οὐχὶ ὁ Πατὴρ, ἀλλ' ὁ Υἱὸς νοείται, ὅστις καθήμενος ἐπὶ θρόνου θὰ ἔλθῃ ἵνα κρίνῃ πάσας τὰ φυλάς. Καὶ ἡ Ἀποκάλυψις δὲ ὡς πολὺ τὸν Υἱὸν νοεῖ ὡς Α καὶ Ω ἡ πρώτη τοῦ Υἱοῦ γέννησις καὶ ἡ δευτέρα κατὰ τὸ «χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας»· λέγει δὲ ὁ Ἱερὸς Μάξιμος «τὸ σήμερον νεώτερον τοῦ χθὲς» (Κερ. Γ' εἰς Ἀρεοπ.).

Τοιοιούτῳ αἰ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς ἠθέλησαν ἐπιμόνως ἐν Ῥωσίᾳ νὰ ἐμποδίσωσι τὴν ἐπικράτησιν τῆς προσωπικῆς τῆς Ἀγίας Τριάδος παραστάσεως.

Ἰσως διότι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἶχε, φαίνεται, παρεξέδωξη εἰς Ῥωσίαν ἡ προσωποποιήσις τοῦ Θεοῦ Πατρὸς, ἣτις τότε ἀπεκρούετο ἐν Ἀνατολῇ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Δύσει, ἐφ' ὅσον καὶ Γρηγόριος ὁ Διάλογος ἀπέκρουε τὴν προσωποποίησιν τῆς Ἀγίας Τριάδος¹.

Σήμερον καὶ ἡ Δυτικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἐν χρήσει ἐν τῇ εἰκονογραφίᾳ τὴν προσωπικὴν παράστασιν τῆς Ἀγίας Τριάδος ὅπως καὶ παρ' ἡμῖν.

Ἐν Καρδίτῃ.

† Ο ΘΕΣΣΑΛΙΩΤΙΔΟΣ ΚΑΙ ΦΑΝΑΡΙΟΦΕΡΣΑΛΩΝ
ΙΕΖΕΚΙΗΛ

Η ΣΩΦΡΟΣΥΝΗ ΚΑΙ Η ΑΓΝΟΤΗΣ Α'.

Ἡ σωφροσύνη εἶνε σπουδαία ἀρετὴ, ἀφ' ἧς ἀπορρέουν φυσικῶς καὶ ἄλλαι, ἐν ᾧ ἡ ἀκράτεια εἶνε ἁμαρτία καὶ πηγὴ δυσώδους πάσης κακίας.

Δυστυχῶς ἐν τοῖς νῦν καιροῖς, εἴπερ ποτέ, ἡ ἁμαρτία τῆς ἀνηθικότητος αὐξάνει καὶ διαδίδεται· τὸ δὲ φοβερώτατον, θεωρεῖται ὡς φυσικὴ τῆς ὁρμῆς καὶ ἀπόλαυσις οὐχὶ ἐφάρματος. Διὰ τοῦτο φέρε ἀναπτύξωμεν περὶ αὐτῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ πρὸς ὠφέλειαν καὶ δὴ τῆς νεότητος, ἣτις παρασύρεται εἰς διεστραμμένας συνηθείας. Περισσότερον παρὰ πᾶσαν ἡλικίαν πολιορκεῖται ὑπὸ τῶν ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἡδονῶν καὶ ἀπολαύσεων ἡ νεότης.

«Ἀεὶ δὲ ἀπλοτέρων ἀνδρῶν φρένες ἡρεθίζονται».

Ὁ ἄπειρος νέος θεωρεῖ τὸν κόσμον ὡς ἀδιάκοπον πανήγυριν καὶ ἑορτὴν· ὁρμᾷ πρὸς ἀπόλαυσιν αὐτοῦ συνελαυνόμενος ὑπὸ τῆς εὐεξίας καὶ ἀκμῆς καὶ θερμότητος τῆς φαντασίας.

Ἡ ἁμαρτία τῆς ἀκρατείας εἶνε προσβολὴ πρῶτα κατὰ τοῦ ὁρθοῦ λόγου καὶ τῆς ὁρθῆς κρίσεως· εἶνε παράβασις τῆς φυσικῆς σωφροσύνης καὶ αἰδοῦς, ἣν ὁ Πανάγαθος Θεὸς ἐνεφύτευσεν ἐν τῇ ψυχῇ τῶν ἀνθρώπων. Ἐντεῦθεν οἱ τοιοῦτοι ἁμαρτωλοὶ, συνειδότες ἑαυτοῖς τὴν φυσικὴν δυσμορφίαν τῶν πράξεών των, ἐπιζητοῦν τὴν ἐρημίαν καὶ τὸ σκότος διὰ νὰ κρύψουν ἑαυτοὺς ἀπὸ τῆς θέας τῶν ἄλλων. «Καὶ ὀφθαλμὸς μοιχοῦ ἐφύλαξε σκότος, ὡς λέγει ὁ Ἰώβ, λέγων· οὐ προσνοήσει με ὀφθαλμὸς· καὶ ἀποκρυβὴν προσώπου· ἔθετο· διώρυξεν ἐν σκότει οἰκίας, ἡμέρας δὲ ἐσφράγισαν ἑαυτούς, οὐκ ἐπέγνωσαν φῶς» (δ' 15—17), διότι ἡ ἁμαρτία εἶνε σκότος καὶ ἐν σκότει πορεύεται ὁ ἄνθρωπος πρὸς διάπραξιν αὐτῆς. Τοῦναντίον ὁ σῶφρων ζῇ ἐν τῷ φωτι καὶ συμφώνως πρὸς τὸν ὁρθὸν λόγον καὶ τὸ φυσικὸν αἶσθημα· «ἡ ἐγκράτεια διάθεσις ἐστὶν ἀνυπέρβατος τῶν κατὰ τὸν ὁρθὸν λόγον φανέντων» (Κλήμ. Ἀλεξ. Στρωματεῖς Β').

Ἡ ἁμαρτία τῆς ἀκρατείας ἀντίκειται τῇ χριστιανικῇ θρησκείᾳ, ἣτις ἀπαιτεῖ καθαρότητα τῆς καρδίας καὶ διδάσκει νὰ τηρῇ τὸ σῶμα ἐν σωφροσύνῃ καὶ σεμνότητι καὶ ἀγνότητι. «Τοῦτο γὰρ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἁγιασμός ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας, εἰδέναι ἕκαστον τὸ ἐκ τοῦ σκευὸς κτᾶσθαι ἐν ἁγιασμῷ καὶ τιμῇ, μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη, τὰ μὴ εἰδότα τὸν Θεόν· οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἁγιασμῷ» (Α' Θεσσαλ. δ', 3—5, 7). Ὁ ἀληθὴς χριστιανὸς προσφέρει τὸ σῶμά του, ἐν ᾧ κατοικεῖ τὸ Πνεῦμα

¹ Πρβλ. Κ. Δελικάνη, Πατρ. ἔγγραφα τόμ. Γ' ἐν Κωνσταντινουπόλει 1905 σελ. 163.

τοῦ Θεοῦ, θυσίαν τῷ Θεῷ, ἅγιον, εὐάρεστον Αὐτῷ (Ρωμ. ΙΒ', 1)· καὶ ἡ λογικὴ αὐτῇ λατρεία εἶνε καὶ ἡ ἀληθὴς διότι ὁ Κύριος δὲν εὐαρεστεῖται εἰς τὰς θυσίας τῶν τράγων καὶ μόσχων, ἀλλ' εἰς τὴν συντεταγμένην καὶ τεταπεινωμένην καρδίαν, εἰς τὴν ὑπακοὴν καὶ τὸν καθαρισμὸν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας. Ὁ ἀληθὴς καὶ γνήσιος χριστιανὸς ἀποφεύγει οὐ μόνον τὰς κακὰς πράξεις, ἀλλὰ καὶ τὰς κακὰς ἐπιθυμίας καὶ διαθέσεις. Ἡ ἀγνόησις τῆς καρδίας εἶνε ὁρὸς ἀπαράιτητος τῆς ἀληθοῦς χριστιανικῆς ζωῆς. Ἐκ τῆς καρδίας, ἥτις εἶνε ἡ ἐστία τοῦ συναισθητικοῦ τῆς ψυχῆς, προέρχονται, ὥς ἀπὸ πηγῆς πᾶσαι αἱ ἐπιθυμίαι καὶ πράξεις. Ἐκαθαρίσθη ἡ καρδία· ὁ ἄνθρωπος καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν ἔργοις εἶνε καθαρὸς. Ἐμολύνθη ἡ καρδία; τότε καὶ οἱ λόγοι του εἶνε ἀσελγεῖς καὶ αἱ πράξεις γίνονται ἀκόλαστοι.

Ἡ ἁμαρτία αὐτῇ περισσώτερον τῶν ἄλλων διαφθείρει τὴν ψυχὴν. Ὁ Ἀπόστολος Πέτρος παρουσιάζει λέγων· «Ἀγαπητοὶ παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμιους ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς» (Α' Πέτρ. Β', 11). Αἱ σαρκικαὶ ἐπιθυμίαι εἶνε πολέμιοι εἰς τὴν ψυχὴν, διότι αὐταὶ τείνουν νὰ ἐξαφανίσουν πᾶν αἰσθημα ἁρετῆς καὶ θρησκείας, πάντα σόφρονα λογισμόν αὐταὶ συντελοῦν νὰ γείνωμεν ἐπιλήσμονες τοῦ αἰωνίου προορισμοῦ καὶ τῆς αἰωνίου ζωῆς, εἰς τὸν τόπον τῆς ὁποίας οὐδὲν τὸ μαῖνον δύναται νὰ εἰσέλθῃ. Αἱ τοιοῦτοι εἶδους ἁμαρτίαι διαφθείρουσι τὴν φαντασίαν· ἐξάπτουσι τὰ πάθη ἐξασθενίζουσι τὰς εὐγενεῖς διαθέσεις τῆς ψυχῆς· ἀμαρτωνοῦσι τὸ γνωστικόν, ἐξαχρεώνουσι τὴν θέλησιν. Οὕτω δὲ πᾶσα σκέψις ὑψηλὴ καὶ καθαρὰ ἐξαφανίζεται καὶ ὁ ἄνθρωπος παρασύρεται ὑπὸ κτηνωδῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ὁμοιάζει πρὸς τὰ κτήνη τὰ ἀνόητα. Αἱ ἁμαρτίαι αὗται παρακολουθοῦνται καὶ ὑπὸ πολλῶν ἄλλων κακιῶν καὶ δυστυχιμάτων, διότι παρακινοῦν καὶ ὠθοῦν εἰς τὴν πολυτέλειαν καὶ τὴν ἀσωτείαν· εἰς τὴν κλοπὴν καὶ τὴν ἀδικίαν· εἰς τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἐπιπορίαν καὶ πολλάκις εἰς τὸν φόνον διὰ νὰ καλύψουν τὰς αἰσχύναις των.

Ἡ ἁμαρτία τῆς ἀκρατείας ἀποστερεῖ τῆς εὐρίνης, τῆς τιμῆς, τῆς υγιείας καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς διότι ἀναπτύσσονται νόσοι φροβερὰ καὶ ἀκατανόμαστοι, αἵτινες φέρουσι τὴν δυστυχίαν ἢ καὶ αὐτὸν τὸν θάνατον, καὶ τὸ φροβερότατον, μεταδίδουσι τὰ σπέρματα τοῦ θανάτου καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς ἀπογόνους. «Ὁ μαζὸς δι' ἐνδομὴν φρενῶν ἀπέβλεπεν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ περιποιεῖται ὁδόν· τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει, τὸ δὲ ὄνειδος αὐτοῦ οὐκ ἐξαλειφθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα» (Παροιμ.

στ', 26-29), διότι ὁ ἁμαρτωλὸς οἴπτεται καὶ συντριβέται, «σπεύδει δὲ ὥσπερ ὄρνενον εἰς παγίδα, οὐκ εἰδὼς ὅτι περὶ ψυχῆς τρέχει» (αὐτόθ. ζ', 23).

Τί δὲ νὰ εἰπώμεν περὶ τῆς τιμωρίας ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ; Ἡ ποινὴ εἶνε αἰώνια, διότι οἱ τοιοῦτοι ἁμαρτωλοὶ δὲν θὰ εἰσέλθουν εἰς τὴν Βασιλείαν τῶν Ὁθρανῶν. «Φανερὰ δὲ ἐστὶ τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἁνὰ ἐστὶ μοιχεία, πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσελγεία... φθόνος, φόνος, μέθαι, κῶμοι καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἃ προλέγω ὑμῖν, καθὼς καὶ προεῖπον, ὅτι οἱ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν» (Γαλ. ε', 19-24).

Ἀλλὰ πρὸς ἀποφυγὴν τῆς τε προσκαίρου καὶ τῆς αἰωνίου τιμωρίας ἀνάγκη νὰ μετανοήσωμεν καὶ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ νὰ καθαρίσωμεν τὴν ψυχὴν μας καὶ, ἀγωνισθέντες κατὰ τῶν ἐπιθυμιῶν τῆς σαρκός, νὰ νικήσωμεν ἑαυτοὺς καὶ ν' ἀποβῶμεν ἄξιοι τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἀς φοβηθῶμεν τὴν ὁργὴν τοῦ Θεοῦ, ἥτις ἔρχεται ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας (Ἐφεσ. ε', 5-6) καὶ ἐν τῇ χάριτι τοῦ Κυρίου ὑποτάξωμεν «τὰ μέλη ἡμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἁγιασμόν».

Τίνα μέτρα ἀπαιτοῦνται πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἁμαρτίας ταύτης καὶ κατόρθωσιν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀγνότητος θὰ ἴδωμεν εἰς τὸ ἐπόμενον.

* Ὁ ΓΟΥΤΥΝΟΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΕΟΣ
ΠΟΥΛΚΑΡΠΟΣ

Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΑ ΘΑΥΜΑΤΑ

Ζῶμεν εἰς μίαν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ ἄνθρωπος ἔρχεται εἰς στενωτέραν ἐπαφὴν μετὰ τὸν Θεόν· ἡ θρησκεία καταλαμβάνει τὴν προσήκουσαν θέσιν ἐν τῇ ζωῇ του· αἱ ὀλιστικαὶ ἰδέαι χάνουν καθ' ἡμέραν ἔδαφος· οἱ δὲ καλλίτεροι ἀντιπρόσωποι τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ ἀπόψεως ἁρετιῶν ἐπιστημονικοῦ καταρτισμοῦ διακηρύττουν περιτρώως δημοσίᾳ ὅτι ἕτερον θρησκεία καὶ ἕτερον ἐπιστήμη· ἐκάστη ἔχει τὸν κύκλον τῆς ἀρμοδιότητός της καὶ χωρὶς ποσῶς ν' ἀνταγωνίζονται ἐξυπηρετοῦν τὸν ἄνθρωπον κατὰ τρόπον ἰδεώδη ἢ μὲν διὰ νὰ κατανοήσῃ τὸν Θεόν, ζήσῃ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἀποβῇ εὐτυχὴς καὶ ἐν τῇ ζωῇ αὐτῇ καὶ πέραν τοῦ τάφου· ἢ δὲ διὰ νὰ τὸν διαφωτίσῃ ὅσον ἀφορᾷ τὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος τὸν περιρικλοῖ, νὰ κατανικήσῃ τὰ ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα ἐπιπροσδοκῇ εἰς τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξίν του καὶ γίνῃ αὐτὸς κύριος καὶ ἐξουσιαστὴς τῆς ὕλης, οὐχὶ δὲ αὐτὴ νὰ ἐξουσιάζῃ καὶ νὰ κρατῇ δοῦλον δέσμιον αὐτόν.

ἴσως ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος νὰ φανῇ παρὰδοξος καὶ νὰ προκαλέσῃ τὸ μειδιᾶμά τινων ἐκ τῶν ἀναγνωστῶν μου, τῶν ὁποίων τὰ ὥτα ἔχουν πληρωθῇ ἀπὸ τοὺς βόμλους τῶν δοκησιῶφων καὶ ἡμιμαθῶν. Οἱτινες ἀντιπρὸς αὐτὴν καὶ περιφέρουν τὴν κριτικὴν τῆς ἀπαισιωδοσίας καὶ τοῦ ὕλισμοῦ σημαίαν καὶ ἀσυναίσθητος κραταίῳσιν τὴν κοινὴν καὶ τετοιμμένην ἐπαφὴν τῶν δι' ἡ θρησκεία εἶναι προωρισμένη διὰ τὴν αἰμάθειαν. Καὶ ἡ δὴ ταῦτα ὁ ἰσχυρισμὸς μὴ εἶναι ἀληθής. Ἀς λεχθῇ, διὰ μνηοσύνην ἴσως φορᾶν, ὅτι ἡ πραγματικὴ καὶ βαθεῖα μόρφωσις ὁδηγεῖ εἰς τὸν Θεόν, ἡ δὲ ἐπιπλαστός καὶ ἀβαθὴς εἰς τὸν διάβολον καὶ τοὺς ἀγγέλους του. Καὶ λαμβανομένης ὑπ' ὅριον τῆς εὐκολίας μετὰ τῆς ὁποίας ἀποφαίνονται περὶ πάντων οἱ ἐκαστοτε προχειρολογοῦντες καὶ εἰς τὰ ὑψηλότερα ζητήματα ὅς ἐπαναληφθῇ καὶ τὸ περίφημον: «ἀμαθὴ μὲν θράσος, λογισμὸς δὲ ὄκνον φ' ὄρει».

Ἐπὶ σειρὰν ἤδη ἑβδομαδῶν καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν παρελαύνουν ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος ἑνὸς τῶν περιφημοτέρων, διὰ τοὺς ἐκαστοτε ἱεροκήρυκας του, ναοῦ τοῦ Λονδίνου ἄνδρες πανθομολογουμένου κύρους ἐπιστημονικοῦ, λαϊκοὶ δὲ τὴν κλῆσιν καὶ εὐδοκμοῦντες εἰς ἄλλους, ἐκτὸς τῆς θεολογίας, ἐπιστημονικοὺς κλάδους. Θέμα αὐτῶν εἶναι: «ἡ θρησκεία καὶ ἡ ἐπιστήμη». Τὴν σειρὰν δὲ τῶν ὁμιλιῶν αὐτῶν ὁργάνωσεν ἡ ἀπὸ πολλῶν δεκαετηρίδων λίαν ἐπιτυχῶς δρῶσα «Ἐταιρεία τῆς Χριστιανικῆς ἀποδείξεως», εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς ὁποίας πρό τινας προταθεὶς ὡς μέλος ἐξελέγη καὶ ὁ χαράσων τὰς γραμμὰς αὐτᾶς Ἡ Ἐταιρεία ἐργάζεται πρὸς διάδοσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν χριστιανικῶν ἰδεωδῶν καὶ καταπολέμησιν τῶν ὑλιστικῶν δοξασίῶν καὶ δὴ τῆς ἀθείας, ἥτις τόσα θύματα εὐρίσκει μετὰ τῶν δυσηρεστημένων ἀμαθῶν μαζῶν τοῦ ὄχλου καὶ τῶν τάξεων τῶν διεστραμμένων διανοητικῶς καὶ ἠθικῶς ἡμιμαθῶν. Κυρίως ἡ Ἐταιρεία ἐπιδιώκει τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ καὶ διὰ κηρυγμάτων ἐν ὑπαίθρῳ, ἵνα δύναται νὰ ἀντιμετωπίσῃ καὶ διαλύσῃ καὶ τὰς ἀπορίας τὰς προβαλλομένας εἰς τοὺς ρήτοράς της ὑπὸ τοῦ ἀκροατηρίου, ὡς καὶ διὰ δημοσιευμάτων ἠθικοδρησκευτικῶν ἐν ἀφθονίᾳ διαδιδόμενων εἰς εὐτελεῖ τιμὴν μετὰ τῶν λαοῦ. Τὰ κηρύγματα τὰ ὁποῖα ὁργάνωσεν εἰς τὸν ὡς ἄνω ναὸν τοῦ ἁγίου Μαρτίνου εἶχον ὑπ' ὄψιν τῶν ἰδίως ἰὴν ὀπωσθήποτε διανοουμένην νεολαίαν καὶ τὰς τάξεις τῶν επαγγελματιῶν καὶ ὑπαλλήλων. Ἐπιστήμονες διαπρεπεῖς, ὀγκόλιθοι μαθήσεως, λευκανθέντες εἰς πολυετεῖς ἐκζητήσεις ἀνὰ τοὺς δαιδάλους τῆς ἐπιστήμης διεδέχθησαν ἀλλήλους ἐν τῷ βήματι τοῦ ναοῦ καὶ ἕκαστος αὐτῶν στεντορεῶς διεκήρυξεν ὅτι ὁ,τι

καλοῦμεν ζωὴν πέραν τοῦ τάφου, γρηγὴς ἀθανασίαν, ἀνάστασιν καὶ κρίσιν καὶ ἀνταπόδοσιν εἶναι ἀλήθεια ἀδιάψεαστοι καὶ πομπητικῆς τῶν βεβαίᾳ καὶ ἀσφαλῆς, ὅσον καὶ τὰ ὄντως εἶναι καὶ τὰ γεγονότα τὰ ὁποῖα βλέπομεν καὶ κατ' ἡμέραν ἀποτυφοῦμεν.

Πολλὰς σελίδας θὰ ἰδύνατο νὰ πληρώσῃ τις παραθέτων τὰς φωνὰς ἰδέας καὶ τὰ ἀδιάσειστα ἐπιχειρήματα, τὰ ὁποῖα προσήγαγον οἱ σεμνοὶ οὗτοι θεολογῶντες τῆς ἐπιστήμης διὰ νὰ ὑποδείξουν ὅτι αὐτὴ οὐδαμῶς εἶναι πολεμία τῆς θρησκείας καὶ ὅτι ὁ πνευματικὸς κόσμος εἶναι συγκεκριμένον γεγονός. Θὰ ἀρκεσθῶμεν νὰ παραθέσωμεν χάριν τῶν ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλησίας» τὰς κυριώτερας γραμμὰς τῆς ὁμιλίας ἑνὸς μόνου τῶν ὁμιλητῶν, ὅστις διεπραγματεύθη τὸ «περὶ θαυμάτων» θέμα. Ὁ ὁμιλητὴς εἶναι ὁ περίφημος Sir John Ambrose Fleming, περὶ τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων τοῦ ὁποῦ καὶ ἄλλοτε ἐδόθη ἡμῖν ἡ εὐκαιρία νὰ ὁμιλήσωμεν ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας». Οὗτος κατὰ τὰ τελευταῖα εἰκοσι πέντε ἔτη ἐπεδόθη εἰς τὴν μελέτην καὶ σπουδὴν τῆς ἡλεκτρικῆς ἐπιστήμης καὶ εἶναι ὁ ἐφευρέτης τῆς θερμοκινῆς βαλβίδος, ἡ ὁποία ἀληθὴ ἐπανάστασιν προεκάλεσεν εἰς τὸν ἀσύρματον τηλεγράφον καὶ κατέστησε πραγματικότητα τὸ ἀσύρματον τηλεφώνον.

Ἦρχισε τὴν ὁμιλίαν του διὰ τοῦ καθορισμοῦ τῆς ἐννοίας τῶν λέξεων «ἐπιστήμη» καὶ «θαύματος». Καὶ προεχώρησε: Ἡ λέξις «ἐπιστήμη» χρησιμοποιεῖται περὶ τῆς γνώσεως ἐκείνων τῶν πραγμάτων τὰ ὁποῖα εἶναι δυνατόν ἐπακριβῶς νὰ καταμετρηθῶσιν ἢ περιγραφῶσιν. Ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις δύναται νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία: Πρῶτον ὑπάρχουν τὰ γεγονότα τῆς παρατηρήσεως ἢ τοῦ πειραματισμοῦ, ἐπὶ τῶν ὁποῖων συμφωνοῦν ὅλοι οἱ εἰδήμονες. Δεύτερον ὑπάρχουν ἀρχαί τινες, ἐπὶ τῶν ὁποῖων ἐπίσης συμφωνοῦν π.χ. οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ τὸ ὅτι δὲν δύναται νὰ ἐπαρξῇ δημιουργία ἢ καταστροφή ὕλικῆς οὐσίας. Ἐκτὸς ὅμως τῶν γεγονότων καὶ τῶν ἀρχῶν ὑπάρχουν ὑποθέσεις καὶ θεωρίαι, αἱ ὁποῖαι γενικῶς γίνονται ἀποδεκταὶ ὡς γνώσεις ἐπιστημονικῆς εἶναι δὲ ἀπαραίτητον ὥπως διακρίνῃ τις ἐπιμελῶς μετὰ τῶν ἐξηκριβωμένων ἐπιστημονικῶν γεγονότων καὶ ἀρχῶν καὶ τῶν ὑποθέσεων, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται ἐν διαρκεί ᾄδει. Τὸ πρῶτον τὸ ὁποῖον ἔχει τις νὰ παρατηρήσῃ ὅσον ἀφορᾷ τὰ γεγονότα εἶναι ἡ σταθερότης μετὰ τὴν ὁποίαν γίνονται καὶ εἰκότως· διότι ἄλλως ἡ ζωὴ θὰ ἦτο ἀδύνατος. Πολὺ ὀλίγα ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν γεγονότων ἐξηκριβώθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ δὴ καὶ αὐτῶν τῶν εἰδημόνων. Βλέπουν π.χ. οἱ ἄνθρωποι τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ καὶ νὰ δύῃ καθ' ἑκάστην καὶ πιστεύουν

ὅτι οὗτος ἀνέτελλε καὶ ἔδνε καὶ πρὶν ἀκόμη οὗτοι γεννηθῶσι· τὸ μόνον ἐπιχείρημά των εἶναι ἡ μαρτυρία τῶν πρὸ αὐτῶν ἀνθρώπων. Ἀκριβὴς διατύπωσης τοῦ τρόπου καθ' ὃν τὰ πράγματα συμβαίνουν ὀνομάζεται φυσικὸς «νόμος», τῆς λέξεως «νόμος» χρησιμοποιομένης ἐν ἐννοίᾳ διαφόρῳ ἐκείνης, ὑφ' ἣν νοεῖται ὁ ὑπὸ τῆς Βουλῆς νινόμενος νόμος. Ὁ φυσικὸς νόμος εἶναι ἡ ἀκριβὴς διατύπωσης τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον τὰ πράγματα *γίνονται*· τοῦτο ὅμως δὲν ἀποκλείει τὸ δυνατόν τῶν παρεκκλίσεων. Ἄν καὶ ἔγινε ἑκατομμυριάκις, καὶ πάλιν δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ὅτι τοῦτο θὰ ἐξακολουθήσῃ γινόμενον ἀμεταβλήτως εἰς τὸ διηνεκές.

Προκειμένου περὶ τῶν θαυμάτων εἶπεν ὅτι ἐν τῇ καθ' ἡμέραν ὁμιλίᾳ ἡ λέξις ἀποδίδεται εἰς πᾶν ὅτι εἶναι θαυμαστόν, ἢ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐξηγηθῇ Ἀερόπλانا, ἀσύρματος, τηλέφωνον, ἀκτινοσκόπησις ἐφαίνοντο ὡς θαύματι ποτε· σήμερον θεωροῦνται πράγματα συνήθη. Ἀκρῶστερον, τὸ θαῦμα δύναται νὰ ὁρισθῇ ὡς ἀσυνήθης ἢ ἐξαιρετικὸν γεγονός ὑπερβαῖνον τὴν καθ' ἡμέραν πεῖραν. Ἡ συνηθεστερά ἀντίρρηση εἰς τὸ δυνατόν τοῦ θαύματος εἶναι ὅτι ταῦτα εἶναι παρεκκλίσεις ἢ παραβιάσεις τοῦ φυσικοῦ νόμου. Ἀλλ' ὁ φυσικὸς νόμος εἶναι, ἀπλούστατα, ἡ ἀκριβὴς διατύπωσης τοῦ τρόπου, κατὰ τὸν ὁποῖον τὰ πράγματα *γίνονται*, ὡς αὕτη παρέχεται εἰς ἡμᾶς ὑπὸ τῆς πείρας ὠρισμένου χρόνου. Διὰ τί ὅμως πρέπει νὰ ὑπάρχῃ τάξις ἐν τῇ φύσει; διὰ τί τὰ πράγματα νὰ συμβαίνουν ὁμαλῶς καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον;

Ἡ παρουσία τάξεως εἰς τὰ ἀνθρώπινα πράγματα ἀπαιτεῖ σκέψιν, ἡ δὲ σκέψις ἀπαιτεῖ ὃν σκεπτόμενον. Ἡ βαθυτέρα φιλοσοφία ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον τείνει πρὸς τὴν ἀποψιν ὅτι ἡ τάξις ἐν τῷ σύμπαντι δὲν εἶναι τι ἐξ ἑαυτοῦ παραγόμενον, ἀλλ' ἐκδήλωσις ἀνωτάτης διανοίας· ἄλλαις λέξεσι τοῦ θείου θελήματος. Οἱ μεγαλείτεροι ἄνθρωποι οὕτω ἐπίστευον πάντοτε. Οἱ νόμοι τῆς φύσεως, εἰπέ τις, εἶναι αἱ σκέψεις τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ Νεύτων ἐπέμεινεν εἰς τὴν γνώμην ὅτι ἡ τάξις τὴν ὁποίαν οὗτος ἀνεκάλυπτεν εἰς τὸ σύστημα τῶν ἀστρῶν ὀφείλεται εἰς τὴν βουλὴν καὶ δύναμιν τοῦ Παντοδυνάμου Θεοῦ. Ἄν τοῦτο εἶναι ἀληθές, δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀρνηθῇ εἰς τὸν δημιουργὸν τὴν δύναμιν ὅπως μεταβάλλῃ τὴν τάξιν ταύτην; Δὲν δυνάμεθα νὰ φαντασθῶμεν ὅτι ὑπάρχουν γεγονότα ἢ ἐνδεχόμενα, τὰ ὁποῖα δὲν προβλέπει ὁ Δημιουργός. Ἐντεῦθεν οἱ ὄροι, ὅποιοι ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐξήγησιν αὐτῶν ὅταν αὐτὰ παρουσιάζωνται, δύνανται νὰ εὑρεθῶν εἰς τὴν πρωταρχικὴν τάξιν τῶν πραγμάτων. Ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον νομίζομεν ὅτι πραγματά

τινα εἶναι ἀνώμαλα ἢ ὅτι αποτελοῦν παραβιάσεις τοῦ φυσικοῦ νόμου εἶναι διότι ἔχομεν πολὺ περιορισμένην ἰδέαν περὶ τοῦ τί εἶναι φυσικὸς νόμος. Δὲν κατέστημεν (ἀκόμη) ἱκανοὶ νὰ ἐκτιμήσωμεν ὅλην αὐτοῦ τὴν ἔκτασιν. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς δὲν εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ λόγος περὶ παραβιάσεως τοῦ φυσικοῦ νόμου. Ἄν πράγμα τι συμβαίῃ, τοῦτο ἀποτελεῖ μέρος τῆς φυσικῆς τάξεως ἢ τοῦ πρωταρχικοῦ σχεδίου (τῆς δημιουργίας), ἡ δὲ ἰδέα ὅτι τοῦτο παραβιάζει τὸν νόμον ὀφείλεται μόνον εἰς τὴν ἀτελή ἡμῶν γνώσιν ἢ μερικὴν ἐκτίμησιν τοῦ τί ἀκριβῶς ὁ νόμος οὗτος εἶναι. Τὸ μόνον ζήτημα, τὸ ὁποῖον ὀφείλομεν νὰ ἐξετάσωμεν ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἀσυνήθη πράγματα ἢ τὰ θαύματα εἶναι ἂν ὑπάρχῃ ἔγκυρος αὐτῶν ἀπόδειξις. Οὐδὲν ἀπηκριβωμένον ἐπιστημονικὸν δεδομένον ἀπαγορεύει τοιαῦτα συμβεβηκότα. Τὰ μόνα πράγματα τὰ ὁποῖα ἡ ἐπιστήμη ἀπαγορεύει εἶναι αἱ ἀντιφάσεις ἐν τοῖς ὁρισμοῖς οἱοὶ εἶναι ἀποδα τετράποδα ἢ τρίγωνον τετράγωνον.

Ἢλτα ὁ ὁμιλητὴς προέβη εἰς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ μεγαλειτέρου τῆς χριστιανικῆς θρησκείας θαύματος ἐπὶ τῇ βάσει τῆς Γραφῆς καὶ τῆς ἱστορίας, ἥτοι τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ πρῶτον, εἶπεν, εἶναι ἀνωφελές νὰ ἰσχυρίζηται τις ὅτι δὲν ὑπῆρξε πρόσωπον τοιοῦτον ὡς ὁ Χριστός, καθόσον Οὗτος μνημονεύεται καὶ ὑπὸ συγγραφέων ἐθνικῶν, τοῦ Τακίτου, φέρον εἰπεῖν. Τὰ μόνα ὅμως βιβλία, εἰς τὰ ὁποῖα περιγράφεται ἡ Ἀνάστασις, εἶναι τὰ τῆς Ν. Διαθήκης. Ἐπιστήμονες σοφοὶ εἶναι πεπεισμένοι ὅτι τὸ ἀρχαιότερον τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων, τὸ τοῦ Μάρκου, ἦτο πιθανῶς ἐν χρήσει πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Ἱερουσαλὴμ τῷ 70 μ. Χ. 40 περίπου ἔτη μετὰ τὰ ἐν αὐτῷ περιγραφόμενα γεγονότα καὶ διαρκούσης τῆς ζωῆς τῶν μαρτύρων τῶν γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἀναφέρει. Ἄν τὰ ἐν αὐτῷ λεγόμενα δὲν ἦσαν ἀληθῆ, ὁ κοινὸς νοῦς μᾶς λέγει ὅτι ταῦτα δὲν θὰ διέφευγον διαμνηστεύσεως καὶ διαψεύσεως.... Ἐτέραν ἀπόδειξιν ἀποτελεῖ ἡ μαρτυρία αὐτῆς τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ κοινωνία αὕτη, ἥτις ὑφίσταται ἐπὶ 19 αἰῶνας, ἤρχισε μὲ 120 ἀνθρώπους ἐν Ἱερουσαλὴμ ἡνωμένους διὰ τοῦ αὐτοῦ δεσμοῦ. Ὅλοι εἶχον ἴδῃ τὸ ἀσυνήθης γεγονός τῆς Ἀναστάσεως. Ἦσαν δὲ οὗτοι πάντες Ἑβραῖοι, οἱ δὲ Ἑβραῖοι ἐτήρουν τὴν ἐβδόμην ὡς τὴν ἡμέραν τῆς λατρείας των. Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι αὗτοι ἀντικατέστησαν τὴν ἡμέραν τῆς λατρείας των διὰ τῆς πρώτης ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος καὶ θὰ ἔδει νὰ ὑπάρχῃ λόγος μέγας διὰ μεταβολὴν σπουδαίαν ὡς αὕτη. Ἡ μικρὰ αὕτη κοινωνία ἠδξήθη κατὰ τὸ διάστημα ἑξ ἐβδομάδων εἰς τρεῖς χιλιάδας

μέλη καὶ εἰς διάστημα ἐξήκοντα ἐτῶν τόσον εὐρέως ἐξετάθη καθ' ὅλην τὴν Ρωμαϊκὴν αὐτοκρατορίαν, ὥστε Πλίνιος ὁ Νεώτερος γράφει πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Τραϊανὸν ἐρωτῶν αὐτὸν πῶς πρέπει νὰ φέρηται ἀπέναντι τῶν χριστιανῶν τούτων. Ὑπάρχει οὐσιώδης διαφορὰ μεταξὺ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῆς ἀληθείας, τὰ ὅποια συντελοῦν εἰς τὴν γέννησιν τῆς πεποιθήσεως ἐν διαφόροις θέμασι. Ἐν τῇ μηχανικῇ τὸ μόνον εἶδος τῆς ἀποδείξεως εἶναι τὸ νοητικόν· ἐν τῇ ἀστρονομίᾳ ἀπαιτεῖται ἡ ἀπόδειξις τῆς παρατηρήσεως· ἐν τῇ χημείᾳ ἡ τοῦ πειράματος. Ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς θρησκείας καὶ τῶν πνευματικῶν ζητημάτων ἡ βεβαιότης δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ μόνης τῆς νοήσεως. Δέον νὰ ὑπάρξῃ συνεργασία τῆς θελήσεως. Πρέπει νὰ θέλωμεν νὰ ἀναγάγωμεν τὴν ἀπόδειξιν εἰς τὸ λογικὸν αὐτῆς συμπέρασμα. Ποῖον δὲ εἶναι τὸ λογικὸν συμπέρασμα τοῦ ἀσυνήθους γεγονότος τῆς Ἀναστάσεως; Ὁ Ἀπ. Παῦλος μᾶς λέγει ἐν τῇ πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῇ αὐτοῦ ὅτι ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ ἀπέδειξεν ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ Υἱὸς Θεοῦ, μετὰ δυνάμει δλδ. θείας. Ἐν τὸ πρᾶγμα ἔχη οὕτω, ἡ δύναμις Αὐτοῦ καὶ ἐξουσία δὲν ἦσαν δυνάμεις καὶ ἐξουσία ἀπλοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἦσαν ἀπόλυτοι καὶ τέλειαι. Ἐν ἔχωμεν ἐν ἡμῖν τὴν θέλησιν νὰ δεχθώμεν τὴν διδασκαλίαν καὶ ἐξουσίαν ταύτην, θὰ παραγάγουν αὐταὶ ἐν ἡμῖν τὴν πεποίθησιν τῆς αὐθεντικότητος τῶν ἀσυνήθων γεγονότων, τὰ ὅποια συνώδενον τὴν διδασκαλίαν ταύτην, διότι εὐρίσκονται ἐν ἀρμοσίᾳ μετὰ τοῦ χαρακτῆρος τῆς ὑψηλῆς ταύτης Προσωπικότητος, ἣτις θεωρεῖται ὡς ὁ Ἐργάτης αὐτῶν. Οὐδεμία ἐκ τῶν εὐαγγελικῶν διηγήσεων περὶ τῶν ἀσυνήθων τούτων γεγονότων ἀντιφάσκει πρὸς τὰς ἀπαραβίβωμενας ἐπιστημονικὰς ἀληθείας, καὶ οὐδὲν ἀπολύτως ἀντίκειται εἰς τὴν πίσιν εἰς τὰς διηγήσεις ταύτας. Ἐν ἡ μελέτη τῶν Εὐαγγελίων γίνῃ μὲ διάνοιαν θέλουσαν νὰ πιστεύσῃ, θὰ παραγάγῃ ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ μελετητοῦ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία δὲν στηρίζεται ἐπὶ μύθου, οὔτε τρέφεται μὲ ἀπάτην, ἀλλ' ἐδράζεται ἐπὶ ἱστορικῶν καὶ ἀκριβῶν γεγονότων, τὰ ὅποια ὅσονδῆποτε ἀσυνήθη καὶ παράδοξα καὶ ἂν εἶναι πιστοποιοῦνται ὡς γενόμενα, καὶ εἶναι τὰ μεγαλεῖτερα γεγονότα ἐν τῇ παγκοσμίᾳ ἱστορίᾳ.

Οἱ «Ἐκκλησιαστικοὶ Καιροὶ» ἐκ τῶν ὁποίων ἐραζόμεθα τὰς ὡς ἄνω ἐκτεθείσας σκέψεις τοῦ εὐσεβοῦς ἐπιστήμονος σχολιάζοντες τὰς ὁμίλιας τὰς γενομένας ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Μαρτίνου ἐπὶ θέματος τόσον ζωτικῷ, ἐξάιρουσιν τὴν σπουδαιότητα αὐτῶν, ἰδιαίτερος δὲ τονίζουν τὴν δεξιότητα μετὰ τῆς ὁποίας

ἐχειρίσθη τὸ πρὸ ἐπιστήμης καὶ θαυμάτων θέμα ὁ Sir A. Fleming.

Παραθέσαμεν ἀνωτέρω κάπως ἐν ἐκτίψει τὰ κύρια σημεῖα τῆς ὁμιλίας τούτου, ὅχι τόσον διὰ νὰ προσεγγίσωμεν ἐλαχίσματα πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι ἐπιστήμη καὶ θρησκεία δὲν ἀνταγωνίζονται πρὸς ἀλλήλας, ὅσον διὰ νὰ δείξωμεν τὴν εὐσέβειαν καὶ τὸν θεολογικὸν κατωρθωτὸν ἐπιστημονικὸν τῆς προσηλυτικῆς τοῦ Fleming. Ὅταν ἐπιστήμονες τοιοῦτον κύριον διεθνοῦς ἐκφορᾶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον περὶ τῆς θρησκείας τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς βατράχειο κοῦσματα οἱ ὁλιστικοὶ ἰσχυρισμοὶ τινῶν, οἱ ὅποιοι, ἅπτεροι νεοσσοὶ ἐν τῷ καθόλου ἐπιστημονικῷ καταρτισμῷ, καὶ ἄγευστοι τῆς θείας ἐπιστήμης, τὴν ὁποίαν ἀπαξιοῦν καὶ τῆς ἐλαχίστης προσοχῆς, νομίζουσιν ὅτι ἔμαθαν τὰ πάντα καὶ δύνανται νὰ ἀποφαινόμεθα περὶ πάντων ἐπειδὴ ἀνέγνωσαν τὰς κακοζήλους μεταφράσεις εὐρωπαϊκῶν τινῶν ἀσημοτήτων.

Ὡς καὶ ἀνωτέρω εἶπομεν, ἡ καλλίτερα μερὶς τῆς ἀνθρωπότητος θεωρεῖ τὴν θρησκείαν σπουδαιότατον παράγοντα ἐν τῇ ζωῇ τοῦ ἀνθρώπου. Καὶ δὲν εἶναι δυνατόν παρὰ τοῦτο νὰ γίνεται. Διότι ἡ θρησκεία πάντοτε καὶ διὰ πάντας εἶναι ὅ,τι προσφιλές, πολύτιμον καὶ ἐξαιρετικὸν ἐπόθησέ ποτε καὶ ποθεῖ ἡ ἀγωνιζομένη ἀνθρωπότης. Πόσον δυστυχὴς θὰ ἦτο ἄνευ αὐτῆς καὶ πόσον οἰκτρὰ ἡ μοῖρὰ τῆς ἄνευ τῆς εὐεργετικῆς τῆς ἐπιδράσεως! Ἡ πίστις εἶναι ἡ ῥάβδος τοῦ Μωϋσέως διὰ τῆς ὁποίας πατάσσομεν τῶν δυσκολιῶν τὴν θάλασσαν καὶ φθάνομεν ἀπρόσβλητοι εἰς τὴν ἀναφυγὴν καὶ τὴν γαλήνην· ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ φωτεινὴ στήλη ἡ ὁδηγοῦσα ἡμᾶς νύκτα καὶ ἡμέραν ἐφόσον διερχόμεθα τὴν ἔρημον τῆς παρουσίας ζωῆς· ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου κατὰ τὴν ὁποίαν καταπαύομεν τὰ ἔργα μας· τὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ φρέατα τὰ ὅποια μᾶς δροσίζουν· ἡ προσευχή, τὸ μάννα τὸ ὁποῖον τρέφει καὶ ζωογονεῖ τὰς ψυχὰς μας καί, τέλος, ἡ πάντοτε καὶ πανταχόθεν μαρτυρουμένη παρουσία τοῦ Θεοῦ, ἡ κιβωτὸς ἡ διὰ μέσου τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης φερομένη, τὴν ὁποίαν ὁδοιπόροι κατάκοποι, ἀλλὰ πιστοί, ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν, ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας «ἐξ ἧς ῥέει μέλι καὶ γάλα».

Λονδίνον, Ἰούνιος, 1932.

Γ. Ο. Μ. ΑΡΧΙΜ. ΜΙΧΑΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΟΙ ΟΡΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΗΣ ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΩΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ

Β.
ΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΥ
ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ Ι ΚΑΝΟΝΑΣ

[4]

α. Λαϊκός παράγων

Η νεωτέρα άρχη τής αυτοδιαθέσεως των λαών τυγχάνει γνωστή και ίσχυει εν τή εκκλησία ήδη από τής συστάσεως αυτής. Οντως δέ εν τή διαρρυθμίσει των εκκλησιαστικών πραγμάτων περιφρεσία τινός λαμβάνετο σοβαρώς υπ' όψει ή εκπνερασμένη γνώμη των πληρωμάτων. Αναμφιβόλως εις τός έκδηλώσεις ταύτας του λαού συμμετείχε και ο κλήρος, διότι τας έκασταχού εκκλησίας ούτε ο κλήρος αποκλειστικώς, ούτε οι λαοί μεμονωμένοι και άκέφαλοι, αλλά κλήρος άμα και λαός αποτελούσι. Του κλήρου όμως οι πόθοι έμενον άνευ βάσεως, έφ' όσον δεν συνηνούντο προς αυτούς και οι πόθοι του λαού. Ήτο δέ φυσικόν εϋθύς από των πρώτων έτών τής διαμορφώσεως του εκκλ. πολιτεύματος να λαμβάνηται υπ' όψει ή γνώμη του πληρώματος, πρώτιστα μὲν διότι εν αυτή τή άγία Γραφή αποκηρύττεται διαρρηθην τὸ «ἐπισκοπεῖν ἀναγκαστῶς καὶ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων» (Α' Πέτρου Ε, 2-3), έπειτα δέ, διότι προκειμένης εκλογής επισκόπου ο λαός θα εξέλεγεν αυτόν και ο λαός θα άπηνυθύνετο προς τὸν τής επαρχίας Πρώτον, ζητῶν τήν επικύρωσιν τής εκλογής και τήν χειροτονίαν¹. Προκειμένης ὡσαύτως άλλης τινός διαφορᾶς μεταξύ ποιμνίου και ποιμένος, πάλιν θα έσημειούτο ή προς τὸν Πρώτον προσφυγή του ποιμνίου κλπ. Ούτως ή επαφή προς τὸ κέντρον εδμιουργεῖτο οὐ μόνον παρὰ των επισκόπων, αλλά και υπό του λαού. Όταν δέ ληφθῇ υπ' όψει, ότι μόνον τότε στήριγμα τής υπό του Κρά-

τους άπηνῶς διωκομένης εκκλησίας ήτο ο εϋσεβής λαός, δύναται τις να ύπολογίση, πόσον σοβαρῶς λαμβάνοντο υπ' όψει οι προς τὰ καλῶς έννοούμενα εκκλησ. συμφέροντα ένημονισμένοι πόθοι του λαού.

Οτι ή άρχη τής αυτοδιαθέσεως των λαών απέβη μία των κυριαρχουσῶν εν τή διαρρυθμίσει των εκκλ. πραγμάτων, έμφανίζει αυτή ή βαθμιαία προσάξηση τής εξουσίας και δικαιοδοσίας του Οίκουμ. θρόνου. Ούτω ένφ. ὡς ήδη είπομεν, ή Β Οίκουμ. Σύνοδος άπονέμουσα εις τὸν Κωνιόπλεως τὸν μὲν πρῶτον τής τιμής διατηρεῖ άνέπαφα και κατοχυρώνει τὰ δικαιώματα των έξάρχων των διοικήσεων Θράκης, Πόντου, Ασίας, μόλις μετά δύο δεκαετηρίδας ο ιερός Χρυσόστομος έπειεῖτο τήν προμήθειαν και τής Θράκης άπάσης και τής Ασίας ὅλης, και μέντοι και τήν Ποντικήν τοιούτοις κατεκόμει τοῖς νόμοις. Καί καθαιρεῖ μὲν δεκα τρεῖς επισκόπους, «τούς μὲν εν Λυκία και Φρυγία, τούς δ' εν αυτή τή Ασία, έτέρους δ' άντ' αὐτῶν κατέστησεν. Οὐ . ήν δ' άλλα και Γερόντων έξεώσατο τής Νικομηδεῶν Εκκλησίας και άντ' αὐτοῦ χειροτόνησε Πανσόφον»¹. Οι επιπολαίως κρίνοντες τὰ περιστατικά ταῦτα, εάν μάλιστα έχωσι πρὸ οφθαλμῶν τὸν προσφάτως τότε ὡρισμένον Β' κανόνα τής Β' Οικουμενικῆς, θα έχαρακτήριζον τήν διαγωγὴν ταύτην του Χρυσοστόμου ὡς άγέρωχον και άφόρτον υπερβασίαν. Καί ὅμως είλεν ήδη συντελεσθῇ υπό των εκκλησιαστ. πληρωμάτων, κλήρου τε και λαού, τοιαύτη διαρρυθμισις των εκκλησιαστικών πραγμάτων, ὡστε ήκυροῦτο μὲν ὁλοτελῶς κανὼν συνόδου Οικουμενικῆς, άπεδεικνύετο δέ νόμιμος και κανονική ή τοιαύτη του εν ΚΠόλει Πρώτου έξουσία.

Οντως εάν έλθωμεν εις τήν μετά ήμιν περιπύου αἰῶνος συγκροτηθείσαν Α' Οίκουμ. Σύνοδον, τήν διαρρυθμίσαν δια του ΚΗ κανόνος αυτής τὸ διοικητικὸν καθεστῶς τὸ υπό του Β' κανόνος τής Β' Οίκουμ. κατασφαλισθέν, θα ίδωμεν, ότι ο ΚΗ ούτος κανὼν αποτελεί τόμον υποβληθέντα εις τήν Σύνοδον και φέροντα τὰς υπογραφὰς των αυτοκεφάλων αρχιεπισκόπων, των έξάρχων των διοικήσεων και πάντων σχεδόν των εκ των διοικήσεων τούτων συμμετασχόντων τής συνόδου επισκόπων. Οι επισκοποι δ' οὔτοι εξέφραζον τοὺς **δεδηλωμένους πόθους των ποιμνίων των**. Διότι όταν οι εκ των τής Ασιατῆς και Ποντικῆς διοικήσεως δισώτατοι επισκοποι ήρωτήθησαν υπό των ένδοξοτάτων άρχόντων «εἰ γε οἰκεία γνώμη ή ανάγκη τινός αὐτοῖς επαιχευθείης υπέγραψαν», έπικολούθησαν δηλώσεις, ἐς ὧν αξιοσημείωτι εἶνε αἱ εξής: «Ρωμινὸς ἐπίσκοπος Μύρων εἶπεν· οὐκ ήναγκάσθην ἐγὼ· ήδέως έχω υπό τὸν θρόνον Κων)λεως εἶναι, ἐπεὶ και αὐτὸς με ἐτίμησε και αὐτὸς με χειροτόνησε». Σέλεικος Ἀμασειᾶς εἶπε πρὸ ἑμοῦ **τρεῖς ἐπίσκοποι** χειροτονήθησαν υπό του θρόνου τούτου και εὐφρῶ ταύτην τὴν ακολουθίαν, ήκολούθησα... Πέτρος ἐπίσκοπος Γαγγρῶν εἶπε· πρὸ ἑμοῦ **τρεῖς** χειροτονήθησαν υπό του τής βασιλευούσης πόλεως κάγω μετ' αὐτοῦ ὁμοίως. Μαρινιανὸς ἐπί-

1. Ποία δικαιώματα άνεγνωρίζοντο εις τὸν λαόν εν ταῖς προς τὸν Πρώτον σχέσεσιν αὐτοῦ άποδεικνύουσι δύο περιστατικά εκλογής επισκόπων τής εκκλησίας Κυζίκου. Κατὰ τὸ πρῶτον ἐπρόκειτο να εκλεγῇ ο διάδοχος του έκπεσόντος Εϋνομίου, μετέβη δέ προς τοῦτο εις Κϋζικόν ο Κων)λεως Δημόφίλος μετά του Δωροθέου και άλλων επισκόπων. Ἄλλ' ο λαός δεν ἐδέχετο αὐτοὺς και ήξίωσεν, να ο Δημόφίλος άναθεματίσῃ δημοσίᾳ τὸν Ἀέτιον και Εϋνόμιον, να κηρύξῃ δέ και τήν πίστιν αὐτοῦ. Ὁ Κων)λεως Δημόφίλος έπραξε τοῦτο, ὅποτε νέος ὁρος προεβλήθη εις αὐτόν, καθ' ὃν θα χειροτονεῖτο ἐπίσκοπος ὃν αἱ ψήφοι του λαοῦ προσέταττον. Τοῦτο και ἐγένετο. «ὁ δέ γε χειροτονηθεὶς εὐθὺς λαμπρῶς ἐκήρυτε τὸ ὁμοούσιον» (Φιλοστοργίου, Έκκλ. Ἱστ. IX, 13. Migne 65, 577). Κατὰ τήν δευτέραν περίπτωσιν οι Κυζικινὸι δὲν δέχονται τὸν υπό του Κων)λεως Σισινίου χειροτονηθέντα ἐπίσκοπον Πρόκληον, ἀλλ' ἐχειροτόνησαν τὸν Δαλμάτιον ἀμελήσαντες τοῦ νόμου του κελεύοντος παρὰ γνώμην του επισκόπου Κων)λεως χειροτονίαν μὴ γίνεσθαι, διότι ίσχυρίσθησαν, ότι ο νόμος οὗτος παρεσχέθη εις μόνον τὸν Ἀττικόν, προκατόχον του Σισινίου, προσωπικῶς. Ἐμενεν οὖν ο Πρόκληος οἰκείας εκκλησίας μὴ προσετώς (Σωκράτους Έκκλ. Ἱστ. Ζ, 28. Migne 67, 801).

1. Θεοδωρήτου Έκκλ. Ἱστορ. Ε, 28, Migne 62, 1251. Σωζομένου Έκκλ. Ἱστορ. Η, 6, Migne 67, 1629.

σκολιως Συνάδων εἶπεν· ὡς καὶ τῶν πρὸ ἐμοῦ χειροτονηθέντων ὑπὸ τοῦ Κων)λεως ἀγιωτάτου θρόνου καὶ ἐμοῦ δι' αὐτοῦ. ἔκονσίως ἐπέγραψα...¹ Ἐκ τῶν δηλώσεων τούτων συνάγεται σαφῶς, ὅτι ἡδη **ἐκ προτέρου** τὰ ἐκασταχοῦ πληρώματα εἶχον ἐπαλειμμένως προσφύγει εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ εἶχον ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἐν αὐτῇ Προῦτον τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς καὶ τὴν χειροτονίαν τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν.² Ἡ προσφυγὴ δὲ πρὸς τὸν ἐν Κων)λει Προῦτον δὲν ἐγένετο μόνον διὰ τὰς χειροτονίας ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλας ὑποθέσεις καὶ διαφοράς, ἐφ' ὧν ἐξεζητεῖτο καὶ ἡ τοῦ αὐτοκράτορος ἐπεύβασις. Ἐντεῦθεν εἶχεν ἡδη ἀπὸ τοῦ Νεκταρίου Κων)λεως (381-397) εἰσαχθῇ ὁ θεσμός τῆς ἐν Κων)λει ἐνδημιούσης συνόδου, ἣτις ἔλυε τὰς διαφοράς ταύτας.³

Ἀλλ' ἐνῶ ἐξ ἐνός ἡ Δ' Οἰκοιμ. Σύνοδος πρὸς τὴν ταιαύτην δεδηλωμένην γνώμην κλήρου καὶ λαοῦ τῶν κατὰ τὴν Ἀσίαν καὶ Πόντον καὶ Θράκην διοικήσεων ὑπέικουσα ἐπεκτείνει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Κων)λεως, ἐξ ἑτέρου προβαίνει εἰς πρᾶξιν, ἣτις, ἐὰν δὲν ληφθῇ ὑπ' ὅψει ἡ ἰσχὺς τῆς ἀρχῆς τῆς αὐτοδιαθέσεως τῶν λαῶν, παρουσιάζει τὴν Ἱ. Σύνοδον ὡς χονδροειδῶς πρὸς ἐαυτὴν ἀντιπράσκουσαν καὶ ἐαυτὴν ἀναιροῦσαν. Ὅτε δηλαδὴ ὁ Μητροπολίτης Τύρου ἀνηνέχθη εἰς αὐτὴν παραπονούμενος, ὅτι ὁ ὑπ' αὐτὸν ἐπίσκοπος Βηρυττοῦ εἶχεν ἀναγορευθῇ εἰς Μητροπολίτην διὰ διατάγματος αὐτοκρατορικοῦ, καὶ κατ' ἀκολουθίαν χειροτονίας γενομένης κανονικῶς ὑπ' αὐτοῦ ἐθεώρησεν ὁ Βηρυττοῦ ἀκύρους καὶ προέβη εἰς τὴν χειροτονίαν ἄλλων, ἔχων εἰς τοῦτο σύμφωνον καὶ τὴν ἐν Κων)λει ἐνδημιούσαν σύνοδον, ἣτις μάλιστα καὶ ἐτι-

μώρησε τὸν Τύρου δι' ἀκοινωνησίας, ἡ ἐν Χαλκηδόνι σύνοδος θεωρεῖ ἐγκύρους τὰς χειροτονίας τοῦ Τύρου, καὶ ἀκυροὶ τὰς ἀποφάσεις τῆς ἐνδημιούσης καθὼς καὶ τὸ προήραστικὸν τῆς ἐπισκοπῆς Βηρυττοῦ αὐτοκρατορικὸν διάταγμα. Ταῦτα δὲ πάντα πράττει ἡ Ἱ. Σύνοδος βεβαίως καὶ διότι οἱ ἐν αὐτῇ ἐπίσκοποι ἔνα κατὰ τοὺς κανόνας ἀξιοῦσιν εἶναι μητροπολίτην τὸν ἐν ταῖς χειροτονίαις τῶν κατὰ πόλιν ἐκάστης ἐπαρχίας ἐδλαβεστάτων ἐπισκόπων το κῆρος ἔχοντα. ἀλλὰ καὶ διότι ὁ Τύρου ἐβεβαίωσε, μηδενὸς ἀντιλεγόντος, ὅτι αἱ χειροτονίαι ἐγένοντο ἐτῶν τῆς ἐπαρχίας συνόντων μοι κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τὴν παλαιάν, πάντως δὲ συναυτουμένου καὶ τοῦ ἐκλέξαντος τοὺς χειροτονηθέντας λαοῦ.⁴

Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς μεταγενέστερον ἀνακηρυχθεῖσιν αὐτοκεφάλαις λαμβάνεται ὑπ' ὄψει σοβαρῶς ἡ δεδηλωμένη γνώμη τῶν πληρωμάτων. Οὕτω παρέχεται ἡ αὐτονομία τῷ ἀπὸ Μητροπολίτου εἰς Πατριάρχην Τυρνόβου ἀναγορευθέντι «διὰ τιμὴν τοῦ τε τὰ τῆς βασιλείας τῶν Βουλγάρων διυθύνοντος σκήπτρου καὶ τοῦ **τοιοῦτου ἔθνους** ὑποτεταγμένου φανέντος τῇ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ», «παρακλήσεως γεγονυίας πολλῆς καὶ δεήσεως εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ταύτην μεγάλην καὶ ἱερὰν σύνοδον». Ὡσαύτως πρὸς τῷ ὑπάρχοντι ἡδη Μητροπολίτῃ Οὐγγροβλαχίας ἐγκαθιδρύεται καὶ δεύτερος Μητροπολίτης μέρους Οὐγγροβλαχίας «ζητησάντων τῶν ἀρχόντων ἐκείνου τοῦ τόπου καὶ τῶν ἐκεῖσε χριστιανῶν». Καὶ ἐν τῷ ἀφαιρῶντι εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Σερβίας συνοδικῷ τόμῳ τοῦ 1831 δικαιολογεῖται τὸ παρεχόμενον αὐτόνομον ὡς ἐξῆς: «Ἐπειδὴ ἡδη θεοφιλῇ πρόθεσιν ποιησάμενοι ὅ τε ὑψηλότατος καὶ περιφανέστατος αὐθέντης καὶ ἐθνάρχης πάσης Σερβίας..., ὁ εὐαγὴς κλήρος καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἐκεῖ ὀρθοδόξου γένους πρόκριτα μέλη συνφῶντ' αὐτῇ πολιτικῇ τῶν θεοφυλάκτων αὐτῶν μερῶν διοικήσει ἐνέκριναν ἀναγκαῖον διατάξαι ὅρους τινὰς περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ λοιποῦ τῶν ἐν αὐτοῖς ἀρχιερέων...»⁵.

Καὶ ἐν τῇ ἀνακηρύξει τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ρωσίας ἐν τῇ πρὸς τὸν πατριάρχην ἐπιστολῇ αὐτοῦ ὁ Μ. Πέτρος πληροφορεῖ, ὅτι «μετὰ πολλὴν ὀρθὴν κρίσιν καὶ βουλὴν μετὰ τοῦ ἱερατείου καὶ τοῦ τῶν λαϊκῶν τάγματος τοῦ ἡμετέρου βασιλείου ἐνεκρίναμεν συστήσῃ πνευματικὴν σύνοδον». Ἀλλὰ καὶ ἡ ἀρσις τοῦ αὐτοκεφάλου τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἀχριδῶν γίνεται διὰ κοινῆς τοῦ τε Ἀρχιεπισκόπου καὶ τῶν Μητροπολιτῶν «καὶ τῶν ἐφ' ἑαυτοὺς χριστιανῶν ἐνσφραγίστου ἀναφορᾶς τὰ κατ' αὐτοὺς ἀπολοφυραμένων». Ἀλλὰ καὶ τελευταίως ἐν τῷ τόμῳ περὶ ἰδρύσεως τῆς ὀρθοδόξου ἀρχιεπισκοπῆς Γεσχοσλοβακίας λαμβάνεται πρὸς ἔκδοσιν αὐτοῦ ὑπ' ὄψει μάλιστα ἡ αἰτήσις τῶν

1. Τῆς ἐν Χαλκηδόνι πρᾶξις 16. Mansi 7, 428 καὶ ἐξῆς.

2. Ἀξιοσημείωτοι τυγχάνουσι καὶ αἱ δηλώσεις Εὐσεβίου τοῦ Ἀγκύρας, ὅστις δικαιολογῶν τὸ διατί εἶχε χειροτονήσει αὐτὸς Καλλίνικον τῶν Γαγγρῶν εἶπεν: «ἅπανα γὰρ ἡ πόλις ἦλθε πρὸς ἐμὲ εἰς τὴν Ἀγκυραν καὶ ἐκόμισαν τὰ ψηφίσματα. Ἀπεκρινάμην· ἐγὼ οὐκ εἰμι τῶν ἐπιθυμούντων χειροτονεῖν. Ἀνεμίμνησκόν με τῶν πρότερον χειροτονηθέντων παρὰ τοῦ Ἀγκυριανοῦ ἐπισκοποῦ, ἐνός, δευτέρου, τρίτου. Ἐγὼ εἶπον ὅσα μοι ἐάν λέγετε, ἐγὼ ἐμαυτὸν δίκη οὐκ ἐμβάλλω». Ἡ ἀξίωσις ὅμως τοῦ λαοῦ κάμπτει αὐτὸν καὶ χειροτονεῖ τοῦτον ἀκατακρίτως, μολονόντι καὶ αὐτὸς ὁ Εὐσεβίος ὁ Ἀγκύρας εἶχε χειροτονηθῇ ὑπὸ τοῦ Προῦλου Κων)λεως καὶ τὸν Πέτρον Γαγγρῶν ἔπειτα ὁ Προῦλος χειροτόνησεν (ἴδε ἐν 16 πρᾶξις τῆς ἐν Χαλκηδόνι).

3. Ταύτης μετεῖχον συχνάκις καὶ οἱ ἄλλοι πατριάρχαι. Οὕτω τῷ 394 συνήλθεν ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Νεκταρίου παρόντων καὶ τῶν Ἀλεξανδρείας Θεοφίλου, Ἀντιοχείας Φλαβιανοῦ, Καισαρείας Καππαδ. Παλλαδίου, Νύσσης Γρηγορίου, Ἰκονίου Ἀμφιλοχίου κ. λ. π. πρὸς λύσιν διαφορᾶς μεταξὺ τῶν διεκδικούντων τὴν ἐπισκοπὴν Βότρωων (Mansi 3, 852). Συνεκλήθη καὶ τῷ 400 παρόντων 22 ἐπισκόπων τῆς Ἀσίας, κατ' αὐτὴν δὲ Εὐσεβίος ὁ Οὐαλεντινιανουπόλεως υπέβαλε λίβελλον κατὰ τοῦ Ἀντωνίου τοῦ Ἐφέσου, μεθ' ὃ συνεκλήθη ὑπὸ τοῦ Χρυσοστόμου ἐν Ἐφέσῳ σύνοδος ἐξ 70 ἐπισκόπων (Παλλαδίου, Βίος Χρυσοστόμου, Σωκράτους, Ἐκκλ. Ἱστ. ΣΤ, 10, Σωζομένου Ἐκκλ. Ἱστ. Η, 6, Mansi 3, 991).

1. Τῆς ἐν Χαλκηδόνι πρᾶξις τετάρτη. Mansi 7, 88-97.

2. Acta Patr. ἐνθ' ἀνωτ. Α, 457 καὶ ἐξῆς.

3. Αὐτόθι 535.

4. Καλλίνικου Δελικάνη ἐνθ' ἀνωτ. σελ. 716.

5. Ράλλη καὶ Ποτλῆ, ἐνθ' ἀνωτ. Ε, 160.

6. Ἰδε τόμον συνοδ. τοῦ 1767 ἐν Καλ. Δελικάνη μν. ἐργ. σελ. 894 καὶ ἐξῆς.

ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ «τέκνων τῆς ἀγίας ὁρθοδόξου ἐκκλησίας, χειροτονεῖται δὲ ὁ Σαββάτιος ὡς πρῶτος ἀρχιεπίσκοπος, ἐκλεγείς τοιοῦτος ὑπὸ τῆς ἐν Πράγᾳ ὁρθοδόξου τσεχικῆς κοινότητος¹. Καὶ ἡ αὐτονομία τῆς ἐκκλησίας τῆς Ἑσθονίας παρέχεται, ἀφ' οὗ προηγουμένως «ἡ γενικὴ ἐκκλησιαστικὴ συνέλευσις τῆς Ἑσθονίας» συζητήσασα περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου «ἀπεφάσισε περὶ τούτου ἐν δυαδὶν αὐτῆς συνεδριάσει κατὰ τὸ 1920 καὶ 1922»². Τέλος ὁ πατριάρχης Μόσχης Τύχων ἐν τῇ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον Γεωργίαν διαμαρτυρίᾳ του (ἀπὸ 29 Δεκεμβ. 1917) υπομνησκει, ὅτι τὸ αὐτοκέφαλον χορηγεῖται κατόπιν αἰτήσεως ὑποβαλλομένης ἐν ὀνόματι τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ πολιτικῆς ἀρχῆς τῆς χώρας, ἐκφραζούσης ὁμῶς *τὴν γενικὴν καὶ ὁμόθυμον ἐπιθυμίαν τοῦ λαοῦ*³.

Τὰ τοιαῦτα τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος δικαιώματα καθορίζουσιν ἐπαρκῶς καὶ τὴν θέσιν τῶν εὐσεβῶν μὲν *αὐτοκρατόρων* ἄλλοτε, τῶν συνταγματικῶν δὲ *κυβερνήσεων*, τῶν μὴ ἐν χωρισμῷ ἐκκλησίας καὶ κράτους διοικουμένων χριστιανικῶν λαῶν. Συγκεντρῶντες ἐν ἑαυτοῖς ἅπαντα τὰ δικαιώματα τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ περιορισμοῦ ἢ καὶ τῆς πλήρους ἄρσεως τῶν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν παρουσιάζοντο οἱ αὐτοκράτορες ὡς ἀντιπρόσωποι αὐτοῦ ἀπόλυτοι. Λόγῳ δὲ τοῦ ἐν *μορφῇ συναλληλίας* συνδέσμου ἐκκλησίας καὶ κράτους, καθ' ἣν μορφὴν καὶ τὸ κράτος πρὸς τὸν αὐτὸν ἀπέβλεπε καὶ ἡ Ἐκκλησία σκοπόν, ἥτοι τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ ἀναγνωρίζον ὡς πηγῆς, ἐξ ἧς ἀπέρρεεν ἡ το κρατικὴ καὶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἐξουσία⁴, ἐνεφανίζοντο οἱ αὐτοκράτορες ὡς *θεῖοι δικαῖοι* προστάται τῆς πίστεως, ἱερεῖς μὲν καὶ βασιλεῖς⁵ ὑπὸ τῶν ἑ. συνόδων προσφωνούμενοι, τὸ ἀξίωμα δὲ τοῦ ἐπιστημονάρχου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ὑπὲρ ἑαυτῶν διεκδικοῦντες⁶. Ὡς τοιοῦτοι δὲ θεῖοι μάλιστα δικαῖοι τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ ἀντιπρόσωποι ὑποκαθιστῶσιν αὐτὸν οἱ αὐτοκράτορες μετὰ πλειόνων δικαιωμάτων ἐκπροσωπήσεως ἢ ὅσα θὰ ἠδύναντο νὰ διεκδικήσωσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν αἱ σημεριναὶ συνταγματικαὶ κυβερνήσεις τῶν κρατῶν, τῶν ἐπίσημον θρησκείαν αὐτῶν ἀναγνωρίζόντων τὴν ὁρθόδοξον χριστιανικὴν⁷. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται πλήρως, πῶς μὲν ἐλαμ-

βάνετο ἐπ' ὅψει ἡ δεδηλωμένη γνώμη τοῦ αὐτοκράτορος ἐν τῇ ἀπονομῇ πρεσβείων τιμῆς εἰς ἐξωφρεμένας ἀπὸ ἐπισκοπῶν Μητροπόλεις, πῶς δὲ θεωρεῖται σοβαρῶς ὁποιοῦντος παράγων ἐν τῇ χειραφετῇ ἐκκλησίας τινὸς ἢ ὁρθοδόξου χριστιανικῆς κυβερνήσεως, ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσι σαφὴ τεκμήρια, ὅτι αὐτὴ ἐκπροσωπεῖ τὸ ὁρθόδοξον χριστιανικὸν πλήρωμα καὶ διεκδικεῖται πρῶτον τοὺς πόθους αὐτοῦ. Εἰς περίπτωσιν ὁμῶς, καθ' ἣν ἡ κυβερνήσις χώρας τινὸς δὲν εἶνε χριστιανικὴ, παραμένει καὶ ὁλως ξένη πρὸς τὰς τοιαύτας πρὸς αὐτοκεφαλότητα ἐνεργείας, αἵ μὴ ἔχουσα δικαίωμα νὰ ἐκπροσωπῇ τὴν θρησκευτικὴν συνείδησιν τῆς χώρας αὐτῆς. Αἱ ἐκκλησίαι τότε κανονίζουσι μόναι δι' αὐτὰς εὐθείας συνεννοήσεως τὰ καθ' ἑαυτάς. Περίπτωσιν τοιοῦτου διακανονισμοῦ ἔχουμεν τὴν ἀναγνώρισιν τῆς ἀνιδρύσεως τοῦ ρωσικοῦ πατριαρχείου κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, γενομένην οὐ μόνον ἄνευ ἀναμίξεως τῆς κυβερνήσεως τῶν Σοβιέτ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τὴν θέλησιν αὐτῆς.

H. N. TREMIEZAS

χειριζόμενα μυστηριακῶς εἰς τὸ ὅπερ διαχειρίζονται ἀξίωμα, ἀλλ' ἐκ τῆς λαϊκῆς κυριαρχίας προερχόμενα προστατεύουσι τὰς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ, εἶνε δοσίλογοι ἀπέναντι αὐτοῦ καὶ ἐν δεδομένη στιγμήν δύνανται νὰ μὴ ἐκπροσωπῶσι τὰς γνώμας αὐτοῦ, καίπερ ἄλλως ἀπολαύουσαι τῆς ἐμπιστοσύνης του.

ΔΙΑ ΤΟΝ ΙΕΡΟΝ ΑΜΒΩΝΑ

ΟΜΙΛΗΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑΣΜΑΤΑ

30

Ἡ ἀντιμετώπισις τῶν πειρασμῶν.

(Κυρ. Ε'. Ματθαίου—24 Ἰουλίου)

Οἱ δὲ δούλοισι παρακάλουν αὐτὸν λέγοντες· εἰ ἐκράλλεῖς ἡμᾶς, ἐπίστρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων». (Ματθ. γ. 31)

Ποῦ καταντᾷ ὁ ἄνθρωπος, ὅταν ἐξ ὁλοκλήρου παραδοθῇ εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ πονηροῦ! Πιστὴν εἰκόνα τῆς ἠθικῆς του καταστάσεως μᾶς δίδει ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις τῶν δαιμονιζομένων ἀσθενῶν τῆς σημερ. εὐαγγελικῆς περικοπῆς (Ματθ. γ. 28—θ'. 1). Γίνεται ἄλλος ἐξ ἄλλου, ἐπικίνδυνος καὶ εἰς αὐτοῦ· ἔτι τοὺς οἰκείους του, τόσον ὥστε καὶ νὰ τὸν φοβοῦνται νὰ τὸν πλησιάσουν! Ὁ ἴδιος δὲν ζητεῖ τὴν θεραπείαν, διότι δὲν γνωρίζει τὴν κατάστασιν του· ἀρέσκειται εἰς τὸν βόρβορον, διότι «παρασυμβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὁμοιώθη αὐτοῖς». Καὶ εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην φθάνει διότι ἔχει ὑποκύψῃ προηγουμένως εἰς διαφόρους μικροὺς πειρασμούς, ἔχει παραμελήσει τὸν τρόπον τῆς ἀντιμετωπίσεως τῶν καὶ ἔδωκε μὲ τὰς υποχωρήσεις του τροφὴν εἰς τὴν ἁμαρτίαν. Καὶ ὅμως ὑπάρχει τρόπος ν' ἀπαλλαγῇ, διότι ὁ πειράζων τρέμει ἐνώπιον τοῦ Χριστοῦ.

Α'.—Πειρασμούς ἔχει πᾶς ἄνθρωπος· δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ πειρασμὸς εἶναι συμφυὴς πρὸς τὴν ἐπίγειον ζωὴν. Ὁ κόσμος καὶ ἡ σὰρξ εἶναι τὰ δύο

1. Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια τῆς 3 Μαρτίου 1923.

2. Αὐτόθι τῆς 4 Αὐγούστου 1923.

3. Ἐκθesis Τραπεζοῦντος Χρυσάνθου τῆς 15 Ἰουλίου 1920 ἐν Ἐκκλησ. Ἀληθείᾳ τῆς 1 Αὐγούστου 1920.

4. Χρ. Ἀνδρούτσου, Ἐκκλησία καὶ Πολιτεία ἐξ ἐπόψεως ὁρθοδόξου σελ. 7-8.

5. Ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Φλαβιανοῦ τῷ 418 συγκροτηθείσῃ ἀνδημούσῃ συνόδῳ, «ἡ ἀγία σύνοδος εἶπε... Τῷ ἀρχιερεῖ, τῷ βασιλεῖ» (Mansi 6, 733). Ἐν τῇ Δ' Οἰκουμ. συνόδῳ οἱ ἀρχιερεῖς προσφωνοῦσι τὸν βασιλέα· «τῷ ἱερεῖ, τῷ βασιλεῖ» (Mansi 7, 177).

6. Ἴδε πρόσταγμα Μανουὴλ Κομνηνοῦ περὶ συνοικεσίου τῶν ἐξ αἵματος, καὶ σημείωμα Βασιλικὸν Ἰσαακίου Ἀγγέλου περὶ κανονικῶν ψήφων, καὶ Δημητρίου Χωματινοῦ πρὸς Κωνσταντῖνον Καβάσιαν, ἐν Ράλλῃ καὶ Ποτλῇ Ε, 311, 314 καὶ 429.

7. Αἱ συνταγματικαὶ κυβερνήσεις δὲν ἀναγνωρίζονται ὡς θεῖοι δικαῖοι ὑφιστάμεναι, οὐδὲ χρίονται οἰκνεί προ-

ισχυρότατα ὄπλα, ἅτινα ὁ «ἀντίδικος ἡμῶν» χρησιμοποιεῖ «ζητῶν τίνα καταπίη» (Α΄ Πέτρ. ε΄ 8). Ὁ κόσμος μὲ ὅλας τὰς δυσκολίας του καὶ μὲ ὅλα του τὰ βέλγητρα καὶ ἡ σὰρξ μὲ ὅλας τὰς ἀδυναμίας καὶ μὲ ὅλας τὰς ἀπαιτήσεις της, τὸ γήινον περιβάλλον καὶ ἡ χοϊκὴ μας οὐσία ἐν τῇ ὁποίᾳ στενάζει τὸ πνεῦμα καὶ δδυνάται ἡ ψυχὴ.—Ἰδοὺ αἱ πηγαὶ τῶν ἀνθρωπίνων πειρασμῶν.

Ἄλλοτε οἱ πειρασμοὶ παρουσιάζονται ὑπὸ τὴν μορφήν τῶν ἀναγκῶν τῆς ζωῆς, ἄλλοτε ἔρχονται ὡς πρόκλησις διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς ζωῆς· ἄλλοτε ἐμφανίζονται εἰς τὴν σύγκρουσιν τῶν καθηκόντων· ἄλλοτε λαμβάνονται καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν φωτεινὴν μορφήν τῆς ἀρετῆς (Β΄ Κορ. ια΄ 13).

Οἱ πειρασμοὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν ἔρημον τῆς Ἰουδαίας (Ματθ. δ΄ 1—11) δὲν εἶναι ἀπλοῦν τι ἐπεισόδιον τῆς ἐπιγείου ζωῆς τοῦ Θεανθρώπου· ἀντιπροσωπεύουσι τὴν τραγωδίαν τῶν ἀνθρωπίνων πειρασμῶν ὅλων τῶν γενεῶν καὶ διδάσκουσιν ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἡθικὸς ἀγὼν ἀπηλλαγμένος πειρασμῶν.

Ὁ Κύριος ἐπειράσθη, ἵνα νικήσας τὸν πονηρόν, «κατακρίνῃ τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί» (Ρωμ. η΄ 3) καὶ δώσῃ εἰς ἡμᾶς, τοὺς θέλοντας ν' ἀκολουθήσωμεν Αὐτόν, τὴν δύναμιν νὰ ζήσωμεν «μὴ κατὰ σάρκα, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα» (Αὐτόθι 4).

Αἱ ἀποφασιστικώτεραι τῆς ζωῆς μας στιγμαὶ θὰ εἶναι πάντοτε πλήρεις πειρασμῶν, πολλάκις δὲ καὶ κατ' αὐτὴν τὴν τέλεσιν τῶν ἁγιωτέρων μας καθηκόντων ἐνεδρεῖ ὕπουλος ὁ πειρασμός.

Ἀνάγκη νὰ εἴμεθα πάντοτε ἐτοιμοὶ διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν πειρασμῶν.

Β΄.—Τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦ Ἀπ. Παύλου παραγγέλλει· «ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στήναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου» (Ἐφεσ στ. 11)· ἰδιαίτερος δὲ τονίζει «ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῶν ἡ πάλη πρὸς αἶμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις» (Αὐτόθι 12).

Ὑπόδειγμα ἀντιμετωπίσεως τῶν πειρασμῶν διέγραψε διὰ τοῦ παραδείγματός του ὁ Θεάνθρωπος Κύριος, *χωρὶς κανένα συμβιβασμόν* ἀποδιώξας τὸν Σατανᾶν· «καὶ ἰδοὺ ἄγγελος προσῆλθεν καὶ διηκόνει αὐτῷ» (Ματθ. δ΄ 11).

Τὸ ὑπόδειγμά Του ἠκολούθησαν πάντες οἱ φέροντες «τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ» ἅγιοι ἄνδρες· «οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας...» (Ἐβρ. αἰ΄ 23-24).

Ὁ Κύριος ἔδωκεν εἰς πάντας τοὺς εἰς Αὐτόν πιστεύοντας «τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπίων καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ» (Ματθ. ι΄ 19), εἰδομεν δὲ καὶ εἰς τὴν σημερινὴν εὐαγγελικὴν διήγησιν ὁπόσῃν ἀξίαν ἀποδίδει εἰς εἰσὸν ὁ Σατανᾶς, ὅταν εὗρεθῇ τοῦ Χριστοῦ ἀντιμέτω-

πος· γνωρίζει τότε ὅτι δὲν ἔχει οὐδ' ἐπὶ τῶν χοίρων ἐξουσίαν.

Ἐὰν ἡ ἁμαρτία μᾶς νικᾷ, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὰς ἰδικὰς μας ὑποχωρήσεις, εἰς τὴν ἀπὸ μέρους μας προτίμησιν τῶν συμβιβασμῶν, εἰς τὸ ὅτι τότε δὲν εἴμεθα ἠνωμένοι μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ ἄρα δὲν ἀσκοῦμεν «τὴν ἐξουσίαν» τοῦ πιστοῦ.

Ἄς μὴ φοβηθῶμεν ποτε τὸν ἀγῶνα, ἃς μὴ καταφύγωμεν ἐκ δειλίας εἰς συμβιβασμοὺς καὶ εἰς ὑποχωρήσεις, ἃς φροντίσωμεν νὰ εἴμεθα περιβεβλημένοι «τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ» φέροντες τὸν Χριστὸν ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἃς προστρέχωμεν εἰς πᾶσαν στιγμὴν «μετὰ παρησίας» πρὸς Ἐκεῖνον ὅστις «δύναται συμπαθεῖσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν» «ἵνα λάβωμεν ἔλεον καὶ χάριν εὗρωμεν εἰς εὐκαιρον βοήθειαν» (Ἐβρ. δ΄ 15-16).

31

Αἱ εὐκολώτεραι πτώσεις (Κυρ. ΣΤ΄, Ματθαῖον—31 Ἰουλίου)

«ἵνα οἱ ὑμεῖς ἐνθυμεσθε πονηρά ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν»

(Ματθ. θ΄ 4)

Δεδικαιολογημένη ὑπῆρξεν ἡ ἐκ τῶν λόγων τούτων τοῦ Κυρίου κατάπληξις καὶ ἀμνηχανία τῶν πονηρῶν γραμματέων καὶ φαρισαίων τῆς σημερινῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς (Ματθ. θ΄ 1-8). Ἀλλὰ εἴμεθα ἀδικαιολόγητοι ἡμεῖς ὅσῳκις ἀφίνομεν τὴν σκέψιν μας νὰ ἁμαρτάνῃ ἂν καὶ γνωρίζωμεν ὅτι καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου καθιστάμεθα ἔνοχοι ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅστις «ἐτάζει καρδίας καὶ νεφρούς».

Α΄.—«Οὐκ ἐπιθυμήσεις ὅσα τῷ πλησίον σου ἔστιν» ἔλεγεν ἡ τελευταία ἐντολὴ τοῦ Δεκαλόγου. Καὶ δὲν ἠδύνατο μὲν ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος νὰ ἔχῃ ἐξωτερικὰς κυρώσεις καὶ διὰ τὰς ἁνόμους ἐπιθυμίας, ὡς εἶχε διὰ πάσας τὰς λοιπὰς παραβάσεις τῶν θείων ἐντολῶν, ἀπῆτει ὅμως τὴν καθαρότητα τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας, ὡς τὴν ἐγγύησιν τῆς εἰλικρινοῦς τηρήσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ· «καρδίαν καθαρὰν κτίσον ἐν ἐμοὶ ὁ Θεὸς καὶ πνεῦμα εὐθὲς ἐγκαίνισον ἐν τοῖς ἐγκάτοις μου» (Ψαλμ. ν΄ 12) ἔβόα ἐν κλαυθμῷ ὁ ἁμαρτήσας βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ.

Ὁ Νόμος τοῦ Χριστοῦ, «ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια» (Ἰω α΄ 17) τῆς Καινῆς Διαθήκης, δὲν ἔχει ἐξωτερικὰς ποινὰς διὰ τοὺς παρανομούντας, ἀλλ' εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας κυρίως ἀποβλέπει καὶ πνευματικὴν ἔχει καὶ τὴν «ἐνδικον μισθαποδοσίαν» τῆς παρακοῆς. Διὰ τοῦ Νόμου τοῦ Εὐαγγελίου ἡ ἀπλή ἐπιθυμία τῆς ἁμαρτίας, ἡ ἀπλή εἰς τὴν ἁμαρτίαν συγκατάθεσις, χαρακτηρίζεται ὡς ἴση πρὸς τὴν τέλεσιν τοῦ κακοῦ (Ματθ. ε΄ 27-30) καὶ ἡ ἐσωτερικὴ διάθεσις εἶναι τόσον ἀξιοκατάκριτος ὅσον καὶ ἡ ἐν τῇ πράξει ἐκδήλωσις της (Ματθ. ε΄ 21-22).

Τόσῃν μάλιστα ὁ Χριστὸς ἀποδίδει εἰς τὴν διάθεσιν σημασίαν, ὥστε καὶ ἀρετὰς ἀκόμη καταδικάζει ὅταν δὲν προέρχωνται ἀπὸ ἀγνὴν ἐσωτερικὴν διάθεσιν (Ματθ. στ΄ 1, 5, 16).

Β΄.—Καὶ ὅμως συνήθως δὲν ἀποδίδεται ἡ πρό-

καὶ τοὶ ταύτοχρόνως δυσχερίζεται ὅτι δὲν ἔχει ἀνάγκη τοιαύτης ἀναγνωρίσεως, ἐφ' ὅσον ὡς ὅρους ἐπαρκεί τοῦ αὐτοκεφάλου ἀναγνωρίζει τὸ μὲν τὴν πολιτικὴν ἀνεξαρτησίαν τοῦ ἐν ᾧ ἡ Ἐκκλησία κρᾶται, τὸ δὲ τὸ αὐτόχθον τοῦ ὁρθοδόξου αὐτῆς ποιμνίου. Τὴν πρᾶξιν τοῦ τότε πρωθυπουργοῦ τῆς Ρουμανίας κ. Ἰόργκα, εἰσαγαγόντος τὸν ψευδεπίσκοπον Βησσαρίωνα παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Ρουμανίας καὶ ἐμφανίσαντος εἰς αὐτὸν ἐνώπιον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας μετὰ παραδόξων προτροπῶν πρὸς ἀναγνώρισιν τῆς κανονικότητος τοῦ τε περιπλανωμένου καὶ τοῦ περὶ οὗ ἡ περιπλάνησις αὐτοκεφάλου προὐκάλεσε ὀνύμενην σχόλια τῆς ὑψηλῆς μερίδος τοῦ ρουμανικοῦ τέπου. Εἰδικώτερον ἡ ἐφημερίς «Cuvântul» ἐν τῷ φύλλῳ αὐτῆς τῆς 23 Μαΐου ἐξέφρασε τὴν ἔκκληξιν τῆς διὰ τὸ πρὸς τὴν Ἱ. Συνόδου διάβημα τοῦ προέδρου τῆς ρουμανικῆς κυβέρνησεως, ἔτι δὲ μᾶλλον διὰ τὴν στάσιν τῆς Ἱ. Συνόδου. «Πῶς συμβαίνει—ἐγραφε—ἡ Ἱερὰ Σύνοδος νὰ μὴ γνωρίζῃ ὅτι ὁ ἱερεὺς Βησσαρίων εἶνε καὶ θρησκευτικὸς ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως;...» Μετὰ τινὰ δὲ καὶ ἄλλα πικρὰ σχόλια ἡ εἰρημένη ἐφημερίς κατέκλειεν οὕτω τὸ ἄρθρον:

Τὸ καθ' ἡμῶν εἶνε νὰ μεσολαβήσωμεν μεταξὺ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς αὐτοκεφάλου Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας ὅπως ἐπιτευχθῇ συνδιαλλαγὴ καὶ νομιμοποίησις κανονικῶς τῆς τελευταίας ταύτης. Εἶνε ὅμως καθ' ὅλα ἐσφαλμένον ν' ἀναγνωρίσωμεν ἡμεῖς αὐτὴν ἐναντίον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀποσπώμενοι κατ' ἀκολουθίαν τῆς ὁρθοδόξου οἰκουμενικότητος, καὶ δεχόμενοι ἐν τῇ συνόδῳ μας καθηρημένον ἀρχιερέα. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος καὶ ὁ κ. Ἰόργκα διέπραξαν σοβαρὸν σφάλμα. Ἐλπίζομεν, ὅτι δὴ τὸ ἐπανορθώσουν».

Ὁ «πατὴρ Βησσαρίων Τζοβάνης»—ὡς τιτλοφορεῖ τὸν ἐν λόγῳ ψευδεπίσκοπον ἡ ρουμανικὴ ἐφημερίς—ἐπισκεφθεὶς τὰ γραφεῖα αὐτῆς διεμαρτυρήθη διὰ τὰ περὶ αὐτοῦ γραφέντα, ἐπέδωκε δὲ καὶ ἀνασκευὴν αὐτῶν ἥτις καὶ ἐδημοσιεῖσθαι μὲν ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 27 Μαΐου, ἀλλὰ μετὰ σχολίων τῆς ἐφημερίδος ἐλεγχόντων τὴν ἀνακρίβειαν τῶν βησσαριωνείων ἐπιχειρημάτων καὶ ἀποκαθιστῶντων τὰ πρᾶγματα εἰς τὴν πραγματικὴν τῶν θεσῶν. Διότι ἡ «Cuvântul» σχολιάζουσα τὰς οὐχὶ ἀπλῶς σοφιστικὰς, ἀλλ' αὐτόχρημα διαστρεπτικὰς τῶν γεγονότων ἐξηγήσεις τοῦ ἐπικρινόμενου, ὑπομινύσκει πῶς κατὰ τὴν χειροτονίαν τοῦ Τζοβάνη εἰς ἐπίσκοπον ἐπὶ δύο ρώσων ἐπερορίων ἐπισκόπων μὴ δικαιομένων νὰ χειροτονήσων ἐπίσκοπον δι' ἑδρας ἁλλοτρίας ἐπισκοπῆς παρεβάθη ὁ λεῖ ἀποστολικὸς κανὼν ὁ ἐπιβάλλων καθάραισιν εἰς τε τοὺς ἐπὶ τοιαύτας συνθήκας χειροτονήσαντας καὶ εἰς τὸν χειρο-

τονηθέντα, πῶς ἡ ἐπὶ τοῦ Βησσαριωνῆος προσαγομένη συγκρατιάθευς τοῦ Πατριάρχου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας οὐδεμίαν ἔχει πρὸς τὸ ζήτημα σχέσιν, ἐφ' ὅσον οὔτε ὁ Βησσαρίων ἀνήκεν εἰς τὴν σερβικὴν Ἐκκλησίαν, οὔτε ὁ Σέρβος Πατριάρχης ἀντικαθίστα ἀντιπροσωπευτικῶς τὴν βοῦλῃσιν τοῦ Πατριάρχου ΚΠόλεως, πῶς δὲ ἡ τοιαύτη χειροτονία τοῦ Βησσαριωνῆος ἀπλῶς εἰς «ἀλβανὸν ἐπίσκοπον» ἤτοι ἄνευ καθωρισμένης ἐπισκοπῆς, προσομοιάζει τοῦτον πρὸς τὴν ιδιότητα τοῦ «πολίτου τοῦ κόσμου», πῶς δὲ τὰ βησσαριωνεία στηρίγματα τῆς δῆθεν ἐν 1922 ἀνακηρύξεως τῆς «Ἀλβανικῆς Ἐκκλησίας» ὡς αὐτοκεφάλου ἀπομένουσι μετέωρα ἐφ' ὅσον μέχρι μὲν τοῦ 1929 ἡ ἔκκλησία αὐτὴ διωκεῖτο ἐπὶ ἱεραρχῶν τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως, μετὰ τὴν ἀπέλασιν δ' αὐτῶν ἐκ τοῦ ἀλβανικοῦ ἐδάφους καὶ τὰ γνωστὰ ἔκτροπα πραξικοπήματα τοῦ Βησσαριωνῆος Τζοβάνη καθηρέθη οὕτως μετὰ τῶν συνεργατῶν του, τὴν καθάραισιν δὲ ταύτην ἀνεγνώρισαν πᾶσαι αἱ ὁρθοδόξαι Ἐκκλησίαι. Καὶ δὲν εἶνε μὲν ἀληθές—κατὰ τὴν αὐτὴν ἐφημερίδα—ὅτι ἡ ρουμανικὴ Ἐκκλησία «δὲν ἀπεδέχθη μέχρι τοῦ νῦν παρομοίαν ἀπόφασιν», ὡς δυσχερίζεται ὁ ψευδεπίσκοπος, τὸ γεγονός διωκτικῶς ὅτι «ἐκ περιστοῆς ἀγάπης πρὸς τὴν ἀλβανικὴν ἔκκλησίαν καὶ τὸν ἀλβανικὸν λαὸν προσηνέχθη ὡς μεσάζων μεταξὺ τοῦ Οἴκου Πατριαρχείου καὶ τῆς θελοῦσης νὰ πετάξῃ ἔκκλησίας» δὲν αἰσθῇ τὴν καθάραισιν καί, κατ' ἀκολουθίαν, «ἐν τοιαύτῃ καταστάσει δὲν δύναται νὰ γείνη δεκτὸς ἐπὶ τῆς Συνόδου τῆς ρουμανικῆς Ἐκκλησίας». Καὶ ἐπάγεται ἐν κατακλείδι τὸ ρουμανικὸν φύλλον ἀποτεριούμενον πρὸς τοὺς περὶ τὸν Τζοβάνη: «...Ἐάν δὲν θέλετε νὰ λάβητε ἐπ' ὅμιν οὐδένα καὶ οὐδέν, διατί δὲν μᾶς ἀφίετε ἡσυχίας; Διατί ὁ ἱερεὺς Βησσαρίων Τζοβάνης θέλει νὰ μᾶς ὀθήσῃ νὰ τὸν ἀναγνωρίσωμεν ἡμεῖς;...»

Τὸ ἀλάθητον.

Ἐν τῇ γαλλοφώνῳ τουρκικῇ ἐφημερίδι τῆς Κωνσταντινουπόλεως «Ἀξάμ» ἐδημοσιεύθη ἐπ' ἐσχάτων περισπούδαστον ἄρθρον περὶ τοῦ παπικοῦ ἀλαθήτου ἐπὶ τοῦ Ἀρχοντος Χαριτουλαγίου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας κ. G. E. Hollenbach, αὐστριακοῦ μὲν τὴν καταγωγὴν ἐκ πατρὸς, ἀλλ' ὁρθοδόξον καὶ ζηλωτοῦ τοῦ ὁρθοδόξου δόγματος ἐκ μητρὸς καὶ διὰ τὴν ἀφοσίωσιν αὐτοῦ εἰς τὴν ὁρθοδοξίαν τιμηθέντος ἐπὶ τοῦ Πατριάρχ. Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου οὗ πρὸ πολλοῦ διὰ τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ Ἀρχοντος Χαριτουλαγίου. Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐπὶ τὸν τίτλον «Ἀπάντησις εἰς τὸ «Ἀὐτοὶ καὶ ἡμεῖς» διὰ τὰ κατὰ τοῦ ἀλαθήτου ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς ἰστορίας ἐπιχειρή-

ματα θὰ δημοσιευθῶσι ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ τῆς «Ἐκκλησίας».

Τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Ἀγ. Ἀθανασίου.

Συνεπλήρωσε κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸν πρῶτον ἐξαετὴ ἀπὸ τοῦ κύκλου τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, τὸ φέρον τὸ ὄνομα τοῦ Μ. Ἀθανασίου. Ἰδρυθὲν ἐπὶ τοῦ Πατ. Πατριάρχου Μελετίου καὶ διὰ τῶν ἀσκήσεων αὐτοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὸν Ἱεροαρχῶν προσπάθειων ἀνδρωθὲν ἀπέδωκεν ἤδη τοὺς πρῶτους αὐτοῦ ἀγλαοὺς καρπούς. Ἠντίχρησε δὲ τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον τὰ εἴδη καὶ τὸν κατάλληλον ἄνθρωπον, τὸν πλήρη ἐνθέρμου ζήλου, ἱκανότατον καὶ ἀκαταπόνητον Λιευθιντὴν, αἰδεσ. Ἰωάννην Παπαδοπούλου, Κατηχητὴν τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀπολύσεως τῶν πρῶτων ἀποφοίτων ὁ Πατ. Πατριάρχης Μελέτιος, ἐκφράζων ἐνὸπιον πολυπληθοῦς ἐπισήμου ὁμιλήσεως τὴν εὐαρέσκειάν του πρὸς τὸν Λιευθιντὴν τοῦ Ἱεροδιδασκαλεῖου, εἶπε πρὸς τοὺς ἄλλους, ἀπενθυνόμενος πρὸς τοὺς ἀρχαίους, καὶ τὰ ἐξῆς: «Σεῖς νῦν προσερχοσθε τὰς ὁδούς ταύτας ἵνα συννεφρανθῇτε μεθ' ἡμῶν, ἀλλ' ἐγὼ δὲ ὁποῖος ἐκ τοῦ συνεγγεῆ παρακολονθῶ τὸ διεξαγόμενον ἐν τῷ Ἱεροδιδασκαλεῖῳ ἔργον, δόξαμι καὶ τὰ ἐκτιμήσω αὐτὸ ἐπὶ πάντα ἄλλον. Οὐχὶ μόνον ἡ τοῦ ἔργου ἐκτίμησις, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦτου παραβολὴ πρὸς ὅσα ἄλλα ἴδρυσά ἀλλαχόθ', μοὶ παρέχον τὴν εὐαρέστον εὐκαιρίαν διὰ μίαν ἀκόμη φοράν νὰ ἐδλογίσω τὸ ὄνομα τοῦ Παναγὰθου Θεοῦ, ὁ ὁποῖος ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Κατηχητοῦ τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας Ἀλεξανδρείας Ἰωάννου Παπαδοπούλου μοὶ ἔδωκε πολέμιον συνεργάτην. Ἡ δραστηριότης του, ὁ ζήλος του, ὁ οργανωτικὸς αὐτοῦ νοῦς καὶ τὸ ἀκαταπόνητον οὐ μόνον τὴν εὐχαρίστησιν, ἀλλὰ καὶ τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν κατάπληξιν ἐμποιοῦσι καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς πάντα παρακολονθοῦντα τὸν ἀκαταπόνητον τοῦτον ἑργάτην. Πρέπει νὰ ὁμολογήσω καὶ νὰ ἐπαναλάβω καὶ πάλιν ὁλόσῃ ἔχω κάμει κατάχρησιν τῆς ἱκανότητός του ἐπιβαρύνων αὐτὸν μὲ τὴν ἐνθύνῃ τῆς διεκνήσεως τῶν δύο Ἱδρυμάτων, τοῦ Ἱεροδιδασκαλεῖου καὶ τοῦ Ὁργανοτροφείου. Δημοσίᾳ ἐκφράζω πρὸς τὸν πολέμιον συνεργάτην μου τὴν Πατριαρχικὴν εὐαρέσκειαν...».

Εἰς ἐν τῶν τελευταίων φύλλων του ὁ «Ἐθνικὸς Κήρυξ» τῆς Ν. Ὑόρκης ἀνέγραψεν ὅτι τὸ κίνημα τῶν οὐνιτῶν δὲν θὰ ὑφίστατο, ἐάν δὲν ἐτροφοδοτεῖτο ὀλικῶς ἐξ Ἀμερικῆς. Τὰ ἐν Ἑλλάδι οὐνιτικὰ σχολεῖα καὶ τὰ ὀρφανοτροφεῖα καὶ οἱ οὐνίται ἀρχηγοὶ καὶ ἄλλοι κληρικοὶ τῆς προπαγάνδας λαμβάνουν τὰ ἐπιδόματά των ἐκ

τῶν χρημάτων τῶν ἀθροισμένων ἐν Ἀμερικῇ ὑπὸ μίας εἰδικῆς Ὁργανώσεως, ἡ ὁποία ὑπὸ τὸ ὄνομα Catholic Near East Welfare Association ἑδρεύει ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ἰδρυθεῖσα πρὸ δεκαετίας ὑπὸ τοῦ καθολικοῦ κληρικοῦ Barry Doyle. Οὗτος γνωρίζας τοὺς Ἕλληνας κατὰ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ἐν τῇ Ἑγγύς Ἀνατολῇ καὶ παρασημοφορηθεὶς μάλιστα διὰ τὸ ὑπὲρ αὐτῶν ἐνδιαφέρον του ὑπὸ τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως, ἐπιστρέψας εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἱδρυσεν τὴν ἀνωτέρω ἑταιρείαν, ὑπὸ τὸ πρόσχημα μὲν ὅπως βοηθηθῶν γενικῶς οἱ πάσχοντες χριστιανοὶ τῆς Ἑγγύς Ἀνατολῆς, κατ' οὐσίαν ὅμως ὅπως γίνῃ ἐκμετάλλευσις τῆς δυστυχίας των καὶ ἐπιδιωχθῇ ἡ προσέλευσις των εἰς τοὺς κόλπους τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Βραδύτερον ἡ ἑταιρεία ἐτέθη ὑπὸ τὴν αἰγίδα αὐτοῦ τοῦ Πάπα, πρὸς τὸν ὅποιον ἀποστέλλονται καὶ τὰ συναθροισμένα χρήματα, διὰ νὰ τὰ διαθέτῃ ἡ Ἁγία Ἐδρα πρὸς προαγωγὴν τῆς προπαγάνδας. Τὸ σύνολον τῶν μελῶν τῆς Ὁργανώσεως ταύτης ἀνέρχεται καθ' ὅλην τὴν Ἀμερικὴν εἰς ἐν περίπου ἑκατομμύριον. Ἐκαστον μέλος συνεισφέρει ἐτησίως ἐν μόνον δολλάριον. Ἡ ὁργάνωσις εἶχε καὶ πόρους ἐκ δίσκου εἰς ὅλας τὰς ἐν Ἀμερικῇ Καθολικὰς Ἐκκλησίας. Τῷ 1928 καὶ 1929 οἱ δίσκοι οὗτοι ἀπέφεραν ἀνὰ ἐν περίπου ἑκατομμύριον δολλαρίων. Τὰ χρήματα αὐτὰ διατίθενται καὶ χάριν τῆς ἐν Ἑλλάδι οὐνιτικῆς προπαγάνδας. Ἐπ' ἐσχάτων ἐν ἐκκλησίᾳ τῆς ἡ ἐν λόγῳ ὁργάνωσις ὁμολογεῖ σαφῶς ὅτι ἡ συνεισφορά τῶν ἀμερικανῶν καθολικῶν δὲν εἶνε προσωρισμένη δι' ἔργα φιλανθρωπίας, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν λεγομένων ὀρθοδόξων εἰς τὴν ἀληθῆ Ἐκκλησίαν. Ὁ Ἅγιος Πατὴρ προσεκάλεσεν τοὺς ὀρθοδόξους διὰ λόγων ἀγάπης «νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν συνοχὴν μετὰ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας». «Υφιστάμεθα—λέγει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ὁργάνωσις—διὰ νὰ βοηθήσωμεν τὸν ἅγιον Πατέρα νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ σχέδιον τοῦτο. Ἡ ἐγγραφή ὑμῶν ὡς μελῶν θὰ τὸν ἐνισχύσῃ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν του».

ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐν τῇ συνεδρίᾳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 8 Ἰουλίου ὁ σεβ. Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης, ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἐν τῷ ἐπισήμῳ Δελτίῳ τῆς Ἐκκλησίας («Ἐκκλησία» ἀριθμ. 27-28 τῆς 2 Ἰουλίου 1932) δημοσευθεῖσαν ἀπάντησιν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου εἰς τὴν Ἐγκύκλιον τοῦ Πάπα Lux veritatis εἶπε τὰ ἐξῆς: «Ἐπισταμένως διεξελεθὼν, Μακαριώτατε, τὴν ἀπάντησιν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς τὴν Ἐγκύκλιον τοῦ Πάπα Ρώμης Πίου τοῦ ΙΑ', τὴν ἀπολυθεῖσαν ἐπὶ τῇ δεκάτῃ πέμπτῃ ἑκατονταετηρίδι τῆς ἐν Ἐφέσῳ συνελευσεύσης Γ'. Οἴκου. Συνόδου (431) καὶ ἀποσκοποῦσαν νὰ παραστήσῃ τὴν Σύνοδον ταύτην ὡς διακηρύξασαν δῆθεν τὴν περὶ τοῦ Πρωτείου τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης διδασκαλίαν τῆς Παπικῆς Ἐκκλησίας, καθήκόν μου θεωρῶ ἵνα ἀπὸ τῆς συνοδικῆς ταύτης θέσεως ὑποβάλω τῇ Ὑμετέρᾳ Μακαριότητι τὰ ταπεινά μου συγχαρητήρια. Ἡ ἀπάντησις τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, στηριζομένη ἐπὶ ἀποσπασμάτων ὁμιλιῶν καὶ ἐπιστολῶν τοῦ Ἐπισκόπου Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου καὶ ἐπὶ τῶν

Πρακτικῶν τῆς Γ'. Οἰκουμ. Συνόδου, εἶναι κατ' ἐμὲ ἀποστομωτικὴ τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ Πάπα, καὶ δὲν ἀμφιβάλλω διὰ ὡς τοιαύτη θὰ κριθῇ καὶ παρὰ πάντων τῶν ἀμερολήπτων θεολόγων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν, καὶ θὰ τιμῇ καὶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, εὐχῆς δὲ ἔργον θὰ ἦτο ἂν υἱοθετομένη καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν Ἀποκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἐχαρκτηρίζετο ὡς διεριμνεύουσα ἐπισήμως τὸ φρόνημα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς καθόλου Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας περὶ τοῦ πολυθρηλήτου ζητήματος τοῦ Πρωτείου τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης, ἐν σχέσει ἰδίᾳ πρὸς τὴν Γ'. Οἰκουμ. Σύνοδον». Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἐπεκρότησεν ὁμοθυμᾶς τὴν πρότασιν ταύτην.

—Τῇ προπαραλεύδουσι Κυριακῇ (3) τὰ Διοικητ. Συμβούλια τῶν «Ἐνώσεων χριστιανῶν κυριῶν Πειραιῶς» μεταβάντα εἰς Βουλιαγμένην ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. Προκοπίου Καλλιωντζί προσέφεραν ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου εἰς τοὺς μικροὺς τροφίμους τοῦ ἐκεῖ Ἐκκλησ. Ὁρφανοτροφείου 240 ποδιές, ἀγορασθείσας καὶ γραφείσας ὑπὸ εὐσεβῶν μελῶν τῶν Ἐνώσεων. Μετὰ τὸν ἐσπερινὸν τελεσθέντα ὑπὸ τοῦ Μεγ. Πρωτοσυγγέλλου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Πανοσιολογιώτατου Ἀρχιμανδρίτου Ἰακώβου Βαβανάτσου ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Ὁρφανοτροφείου καὶ καθ' ὃν ἔπαλον τὰ ὀρφανὰ παρατεταγμένα εἰς σχῆμα τετραγώνου, ὁ Ἀρχιμ. Προκόπιος ἀνέπτυξεν εἰς τὰς φιλανθρωπικὰς κυρίας, τὴν σημασίαν καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ὁρφανοτροφείου, ἡ δ' Α. Μ. εὐχαριστήσας τὰς δωρητριάς ἐξῆρε τὸ ὑπὲρ τῶν ὀρφανῶν ἐνδιαφέρον αὐτῶν καὶ ἠυχήθη πλουσίους πάντοτε τοὺς καρπούς τῆς φιλανθρωπίας τῶν. Εἶτα ὁ παρατυχὼν κ. Παρασκευόπουλος, μέλος τοῦ δημοτ. συμβουλίου τοῦ Δήμου Ἀθηναίων, λαβὼν τὸν λόγον ἐξέφρασε τὴν χαρὰν τοῦ ἐπὶ τῷ ὅτι οὕτως εὐδοκίμει ἴδρυμα πρὸς τὸ ὁποῖον στενῶς σχετίζεται ὁ Δῆμος Ἀθηναίων ἐφ' ὅσον ἐν τῶν περικυριῶν του ἀνηγέρθη διὰ δωρεᾶς αὐτοῦ καὶ διετράνωσε τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Δήμου πρὸς τὴν ἐξέλιξιν τοῦ ἰδρύματος. Μετὰ ταῦτα οἱ τρόφιμοι ἔπαλον διάφορα ἄσματα ὑπὸ τῇ καθοδήγησιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ὁρφανοτροφείου κ. Γ. Ράμφου. Τὴν συγκινητικὴν τελετὴν παρηκολούθησεν ὁ συνοδεύσας τὴν Α. Μ. κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Ὁρφανοτροφείου σεβ. μητροπολίτης Μυτιλήνης κ. Ἰάκωβος, ἐκ τῶν μελῶν τῆς Γ. Συνόδου, καὶ πολλοὶ τῶν παραθεριστῶν.

—Τῇ παρελεύδουσι Πέμπτῃ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Α. Μ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τὸ Δ. Συμβούλιον τοῦ ἐν Βουλιαγμένῃ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁρφανοτροφείου συνήλθεν ἐν αὐτῷ τῷ Ὁρφανοτροφείῳ ἵνα ἐπὶ τόπον ἀντιληφθῇ τὰ κατ' αὐτὸ καὶ προβῇ εἰς σχετικὰς ἀποφάσεις. Τὸ συμβούλιον μεταξὺ ἄλλων ἀπεφάσισε καὶ τὴν ταχίστην συμπλήρωσιν τῶν ἐλλείψεων τοῦ νεοδημιουργοῦ ναυδρίου, ἐνέκρινεν ὀρισμένα μέτρα ὡς πρὸς τὸν ἐν Ρούφ ἰδιόκτητον ναὸν τοῦ ἁγ. Βασιλείου καὶ τὸ παρὰ τὸν Χολαργὸν ἐκ δωρεᾶς τοῦ ἀρχιμ. Μητροφάνους ἀρχόκτῃμα, ἀκούσαν δὲ τῶν ἐισηγητῶν ἐπὶ τῆς νῦν καταστάσεως καὶ λειτουργίας τοῦ ἰδρύματος ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν αὐτοῦ πρὸς τε τὴν διευθύνσιν καὶ τὸ ὑπ' αὐτὴν ἀνώτερον προσωπικὸν διὰ τὴν τάξιν, τὴν καθαριότητα, τὴν εὐρυθμίαν λειτουργίαν τοῦ τε σχολείου καὶ τῶν λοιπῶν ὑπηρεσιῶν, ὡς διὰ τὴν τήρησιν τῆς πειθαρχίας μεταξὺ τῶν τροφίμων καὶ διὰ τὴν καθ' ὅλου αὐτῶν ἐμφάνισιν. Ἐπ' ἴσης ἀπεφασίσθη ὅπως ἐκφρασθῶσιν αἱ εὐχαριστίαι τοῦ Δ. Σ. πρὸς τοὺς φιλανθρωπικοὺς ἱατροὺς, οἵτινες μετ' ἀφιλοκαρδείας καὶ πραγματικῆς στοργῆς προσφέρουσιν τὴν ἱατρικὴν τῶν βοήθειαν εἰς τοὺς τροφίμους ὁσάκις παρίσταται ἀνάγκη.

—Διὰ διατάγματος ἐνεκρίθη ἡ ποινὴ ἡ ἐπιβληθεῖσα εἰς τὸν ἱερομόναχον Χαρίτωνα Χαρακιώτην, ἀδελφὸν τῆς ἱ. μονῆς Ἀγιοῦ τῆς ἱ. μητροπόλεως Ἀργολίδος, δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 1 ἐν. ἔτ. ἀποφάσεως τοῦ Ἐκκλησ. Διοικητοῦ τῆς αὐτῆς ἱ. μητροπόλεως.

—Διὰ διατάγματος ἐχαρίσθη τὸ ὑπόλοιπον τῆς ποινῆς τῆς ἐπιβληθείσης εἰς τὸν ἀρχιμ. Θεοδοσίον Παπακωνσταντίνου ἀδελφὸν τῆς ἱ. μονῆς Πετράκη δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 163 ἐ. ἔ. Συνοδικῆς ἀποφάσεως.

—Διὰ διατάγματος ὁ συνοικισμὸς «Ἅγιος Ἀνδρέας»

καὶ Μπαφούσκα ἀποτελοῦν μίαν ἐνορίαν, μὲ ναὸν ἐνοριακὸν τὸν τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου.

—Διὰ διατάγματος, τῇ 19ῃ Ἰουνίου ἐν. ἔτ. ἐκδοθέντος καὶ τῇ 30ῇ τοῦ αὐτοῦ καταχωρισθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 207 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἡ ἐν Χίῳ Γυναικεία Μονὴ τοῦ Ἁγίου Μηνᾶ, οὕσα συγχωνευμένη μετὰ τῆς ἐν Χίῳ ἀνδρῶς μονῆς «Νέα Μονή», ἀποσπᾶται ταύτης καὶ ἀποτελεῖ αὐτοδιοίκητον μονήν.

—Διὰ διατάγματος, τῇ 19ῃ Ἰουνίου ἐν. ἔτ. ἐκδοθέντος καὶ τῇ 30ῇ τοῦ αὐτοῦ καταχωρισθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 207 φύλλῳ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, καθορίζονται οἱ ἐνοριακοὶ ναοὶ τῶν πόλεων καὶ χωρίων τῆς ἱ. μητροπόλεως Σερρών, ἀνερχόμενοι εἰς 64.

—Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος πληροφορηθείς, ὅτι ἐν Πειραιεὶ ἰδρύθη καὶ λειτουργεῖ τέλειον καθ' ὅλα Κέντρον Ἀκτινολογίας καὶ Φυσικοθεραπείας ὑπὸ τὴν διευθύνσιν τῶν διακεκριμένων ἐιδικῶν ἱατρῶν κ. κ. Δ. Ζώρα καὶ Π. Γαϊτανάρο, ἐπεσκέφθη τοῦτο κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ κάθοδον εἰς Πειραιᾶ, παρακολούθησας δὲ μετὰ πολλῆς προσοχῆς τὴν λειτουργίαν τῶν ἀκτινολογικῶν μηχανημάτων καὶ τῶν τῆς Φυσικοθεραπείας, συνεχάρη τοὺς διευθυντὰς τοῦ Ἰδρύματος διὰ τὴν ἀρίστην καὶ τελειοτάτην ἐπιστημονικὴν ὁργάνωσιν τῶν ἐργαστηρίων, ἠλόγησε δὲ τοὺς ἰδρυτὰς καὶ τὸ Ἰδρυμα, εὐχρηθεὶς πᾶσαν εὐδοκίμησιν ἐπὶ γενικωτέρῃ κοινωνικῇ καὶ ἀνθρωπιστικῇ ὀφελείᾳ. Ἐπὶ δηλώσει δὲ τῶν Διευθυντῶν τοῦ Ἀκτινολογικοῦ τοῦτο Κέντρον, ὅτι διὰ τοὺς ὑπὸ τῶν ἱατρῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τυχὼν ἀποσταλησμένους πρὸς ἀκτινολογικὴν ἐξέτασιν προσφέρονται νὰ τοὺς δέχονται ἐπὶ μετριοτάτῃ ἀμοιβῇ (ἴση πρὸς τὸ τρίτον τῆς κεκανονισμένης), ὁ Μακαριώτατος ἠυχάριστε τοὺς τοὺς θερμῶς καὶ συνεχάρη αὐτοὺς καὶ διὰ τὰ οὕτως ἐμπράκτως ἐκδηλούμενα φιλόανθρωπά των αἰσθήματα.

—Ἐν τῇ ἱ. μητροπόλει Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας ἀπὸ ἐξαιτίας λειτουργοῦσι κανονικῶς ὁ Φιλόπτωχοι Ἀδελφότητες Κυριῶν ἀποσκοποῦσαι εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν ἀπόρων, τὴν ἱατρικὴν περίθαλψιν τῶν ἀσθενῶν καὶ τὴν πρὸς τοὺς φιλακισμένους ἀρωγήν. Ἀριθμοῦσαι ὑπὲρ τὰ χίλια μέλη, κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἰσέπραξαν μὲν ἐν ὅλῳ δρχ. 172.700, διένειμαν δὲ διὰ βοηθήματα εἰς 1150 ἀπόρους δρχ. 147.452, δι' 150 δὲ ἀσθενεῖς ἐδαπάνησαν εἰς ἱατρικὰς ἐπισκέψεις, φάρμακα καὶ τροφὰς δρχ. 24.248.—Υπάρχει ἐιδικὸς ἐτήσιος δίσκος ἐν πᾶσι τοῖς ναοῖς τῆς ἐπαρχίας ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων ἀποδίδων τῇ Κυριακῇ τῶν Βαίων περὶ τὰς 10.000 δρχ., ἐκ τοῦ ποσοῦ δὲ τούτου ἀποπληρώνονται τὰ μικρὰ χρεῖα τῶν κρατουμένων, καταβάλλονται δικαστικὰ ἐξόδα αὐτῶν καὶ βοηθοῦνται οἱ ἐξ αὐτῶν ἀπορώτεροι.—Διὰ τῶν ἐκασταχοῦ ἐφημερίων διενεμήθησαν περὶ τὰς 70.000 δισκία κινίνης καὶ 1000 ἐνέσεις ἀνθελονοσιακαὶ διαβιβασθέντα ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς τῇ αἰτίσει τῆς μητροπόλεως.—Λειτουργοῦσιν ὁκτὼ Κατηχητικὰ σχολεῖα μετὰ 500 μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, ὡς καὶ Νυκτερινὴ σχολὴ ἀπόρων παίδων ἐν Ἀργινίῳ. Ἐν τῇ αὐτῇ πόλει λειτουργεῖ ἡ «Ἐνωσις Ὁρθοδόξων» ἐπιδιώκουσα τὸν ἠθικὸν καὶ θρησκευτικὸν καταρτισμὸν τῆς κοινωνίας, τὸν περιορισμὸν τῆς ἀλητείας καὶ τῆς ἐπαιτείας καὶ τὴν κατάργησιν τῶν ἀγορῶν ἐν ἡμέρᾳ Κυριακῇ. Ἐπ' ἴσης λειτουργεῖ Ταμεῖον Κηρύγματος δι' εἰσφορῶν τοῦ ναοῦ τῆς πόλεως πρὸς μισθοδοσίαν δύο θεολόγων ἱεροκηρύκων διοργανούντων πρὸς τοῖς πρωῒνοις καὶ τακτικὰ ἐσπερινὰ μαθήματα διὰ τὸν λαόν, καὶ ἄλλα ἰδία μαθήματα διὰ τοὺς στρατιώτας, ἐν τῇ αὐτῇ δὲ πόλει ἐκδίδεται κάλλιστον ἠθικοθρησκευτικὸν περιοδικὸν «Ὁ Καλὸς Ποιμὴν».—Ἐν Μεσολογγίῳ λειτουργοῦσι τὸ Νοσοκομεῖον Χατζηκώστα, ἡ Ἐπαγγελματικὴ σχολὴ Κυριαξῇ καὶ τὸ Ὁρφανοτροφεῖον Ἀθ. Δροσίνῃ, ἐν δὲ Ἀργινίῳ ὁ Πανατολικὸς Γυμνασικὸς Σύλλογος καὶ τὸ Νοσοκομεῖον «Ἁγία Τριάς». Εἰδικῶς περὶ τῶν Κατηχητικῶν σχολείων προκειμένου δέον νὰ προστεθῇ ὅτι ταῦτα ἐλειτουργοῦνται ἀνελλιπῶς, τῶν μαθητῶν διδασκόντων ὑπὸ ἀρίστον διδασκάλων πάντα τὰ τῆς θρησκείας καὶ ἐθισθέντων εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἀρετῆς, μάλιστα δὲ τῆς ἀγάπης διὰ τῆς κατ' οἶκον ἐπισκέψεως τῶν ἀσθενῶν καὶ τῆς ὑλικῆς συνδρομῆς τῶν ἀπόρων ἐκ

τῶν συμμαθητῶν. Ἀπὸ τοῦ ἔτους ἰδίᾳ τούτου οἱ μαθηταὶ ἤρξαντο δι' ἀλληλογραφίας ἐπικοινωνοῦντες πρὸς τὰ ἀνά τὴν Ἑλλάδα λειτουργοῦντα Κατηχητικὰ σχολεῖα ἀναπτύσσοντες οὕτω πανελλήνιον χριστιανικὴν γνωριμίαν μετὰ τῆς κατηχητικῆς νεολαίας· οὕτω πρὸς τὴν ἀδελφοποίησιν τῶν ἑλληνοπαίδων παρέχεται εἰς αὐτοὺς σπουδαία καὶ εὐχάριστος εὐκαιρία πρὸς ὑψηλότερας ἐνασχολήσεις. Ἡ κοινωνία περιβάλλει τὴν κατηχητικὴν ταύτην κίνησιν δι' ἀμερίστου συμπαθείας.

—Ἐν τῇ ἱ. μητροπόλει Ἀλεξανδρουπόλεως τὴν φιλανθρωπίαν ἀσκοῦσι κυρίως οἱ δύο ἐν αὐτῇ Σύνοδοι κυριῶν καὶ δεσποινίδων, ἡ Ἐφορεία φυλακῶν, ὁ δῆμος καὶ ἡ μητρόπολις δι' ἰδίου ταμεῖου ἐλεῶν. Πρὸς τοὺς σωματεῖς τούτους ἐν Ἀλεξανδρουπόλει λειτουργοῦσι τὸ Προσφυγικὸν Νοσοκομεῖον, τὸ Ὑγειονομικὸν Κέντρον, τὸ Μαθηματικὸν σύστημα τοῦ Πατριωτικοῦ Ἰδρυάτου, ὁ Βρεφοκομικὸς σταθμὸς, ὁ Ἐθνικὸς Παιδικὸς σταθμὸς, οὗτινος προεδρεῖ ὁ σεβ. Μητροπολίτης, καὶ ἄλλα.

—Ἐν Ναυπλίῳ καὶ Ἀργεῖ ἡ Α. Σ. ὁ μητροπολίτης Ἀργολίδος κ. Ἱεροθέος ἴδρυσε δύο φιλανθρωπικά σωματεῖα κυριῶν καὶ δύο κορασίων. Ταῦτα τελοῦνται ὑπὸ τὴν προεδρείαν τῆς Α. Σ. διανεμοῦσι κατ' ἔτος εἰς χρήμα καὶ εἰς εἶδη εἰς τοὺς ἑνδεεῖς τῶν δύο πόλεων καὶ δι' αὐτὴν ἀσθενεῖς καὶ πτωχὰ παιδία περισσοτέρας τῶν 70.000 δρχ.

—Ἡ Φιλανθρωπία ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ἀρδαμερίου ἐνεργεῖται ὑπὸ τῆς ἱ. μητροπόλεως τὸ μὲν διὰ δεκαδράχμου ἐξ ἐκάστης ἀδείας γάμου καὶ διὰ συνολικῆς ἐτησίας εἰσφορᾶς, τὸ δὲ διὰ περιφορᾶς δίσκων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ὑπὲρ πασχουσῶν οἰκογενειῶν, καὶ ὑπὸ τῶν ἱερέων καὶ τῶν ἐνοριακῶν ἐπιτροπειῶν ἐν ταῖς ἐκασταχοῦ ἐνορίαις τῆς ἐπαρχίας. Ἐπὶ πλέον πολλὰ τῶν κοινοτικῶν οὐμβουλίων ἀναγράφουσι ἐτησίως ἐν τοῖς προῦπολογισμοῖς αὐτῶν κοινὸν ὅπερ τῶν πτωχῶν. Εἰς δύο χωρία ἧς ἐπαρχίας ὑπάρχουσι δύο ἀνεπίσημα γυναικεῖα σωματεῖα ἐπιδικάζοντα τὸν ἑξωραϊσμὸν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν σχολείων ἢ τὴν κατασκευὴν ἄλλων κοινωφελῶν ἔργων, πάντοτε διατελοῦντα εἰς ἀμεσον ἐπαφὴν πρὸς τὴν ἱεράν μητρόπολιν. Ὁ σεβ. μητροπολίτης προΐσταται τοῦ ἐτέρου τῶν ἐν Ἀνθεμόντι καὶ Ζαγκλιβέρτῳ λειτουργούντων ἀθλητικῶν σωματείων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Ὑδρας καὶ Σπετσῶν.

Ἐχόντες ὑπ' ὄψει τὰ ἀρθρα 78—80 τοῦ ἀπὸ 6 Σεπτεμβρίου 1931 διατάγματος «περὶ κωδικοποιήσεως τῶν περὶ ἐνοριακῶν ναῶν καὶ ἐφημερίων ἰσχυουσῶν διατάξεων» καλοῦμεν τοὺς βουλευμένους καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα προσόντα νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ὀργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν τῷ συνοικισμῷ Κουνουπὶτῃς Σπετσῶν ἱ. ναοῦ τοῦ γενεθλίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου. Ὁρίζομεν δὲ πρὸς ὑποβολὴν τῶν σχετικῶν αἰτήσεων τῶν υποψηφίων μετὰ τῶν κατὰ τὸ ἀρθρον 80 τοῦ ὡς ἄνω διατάγματος πιστοποιητικῶν προθεσμίαν μέχρι 1ης Αὐγούστου ἐ. ἔ. Ἐν Ὑδρᾷ τῇ 20 Ἰουνίου 1932. † Ὁ Ὑδρας καὶ Σπετσῶν Προκόπιος.

Ἱ. Μητρόπολις Καστορίας

Προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσι υποψήφιοι διὰ τὰς κενὰς θέσεις Ἐφημερίων τῶν ἐνοριῶν 1) Ζευγοστασίου, 2) Ἀνω Κάτω Περιβόλι, 3) Τσάκωνης, 4) Στενῶν 5) Ἀγ. Ἀννης, 6) Κωσταραζίου, 7) Τσαριλόβου, 8) Μελισσοτόπου, 9) Βέργας, 10) Ἀποσκέπου, 11) Σιδηροχωρίου 12) Ἀνω Κρανιώνας, 13) Κάτω Κρανιώνας, 14) Χαλάρων, 15) Ἀγ. Ἀντωνίου, 16) Δεύκης, 17) Κρεμαστής, 18) Μανιάκων, προσκαλοῦνται οἱ ἔχοντες τὰ νόμιμα καὶ κανονικά προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἱερατεύσωσιν, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλλωσιν ἡμῖν μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν ἐγγράφους αἰτήσεις συμφώνως τῷ νόμῳ. Ἐν Καστορίᾳ τῇ 4ῃ Ἰουλίου 1932. † Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Διόδοτος Τοποτηρητῆς Καστορίας.

Ἱ. Μητρόπολις Μεσσηνίας.

Προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν υποψήφιοι διὰ τὰς κενὰς θέσεις ἐφημερίων τῶν ἐνοριῶν 1) Φίλια, 2) Βλαχοπούλου, 3) Κακορεύματος, 4) Καργασίου, καὶ 5) Πανιορῶν, προσκαλοῦνται οἱ ἔχοντες τὰ νόμιμα καὶ κανονικά προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἱερατεύσωσιν, ὅπως μέχρ' τοῦ τέλους τοῦ τρ. μηνὸς ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰς ἐγγράφους αἰτήσεις τῶν μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν συμφώνως τῷ νόμῳ. Ἐν Καλάμαις τῇ 8ῃ Ἰουλίου 1932. † Ὁ Μεσσηνίας Μελέτιος.

Ἱ. Μητρόπολις Σισανίου-Σιατίστης.

Προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσιν υποψήφιοι διὰ τὰς κενὰς θέσεις ἐφημερίων τῶν ἐνοριῶν 1) Κλήματος-Παροχίου, 2) Ἀγιάσματος, 3) Ἀνθούσης, 4) Λιναδῶν, 5) Δευκαδίου, 6) Ἀναργύρων, 7) Σημάντρου, 8) Σπήλιου-Κερασινῶν καὶ 9) Ἀξιοκάστρου, καλοῦμεν τοὺς ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικά προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ ἱερατεύσωσιν, ὅπως ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰς ἐγγράφους αἰτήσεις τῶν μετὰ τῶν σχετικῶν πιστοποιητικῶν συμφώνως τῷ ἀρθρῳ 82 τοῦ νόμου 5148. Ἐν Σιατίστῃ τῇ 8ῃ Ἰουλίου 1932. † Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Διόδοτος.

ΔΗΜΟΠΡΑΣΙΑΙ

Τὸ τοπικὸν Συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χαλκίδος διακηρύττει ὅτι ἐκτίθενται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν μισθώσεως ἢ ὑλοτομίας καὶ ἐξαγωγή διαφόρων δασικῶν προϊόντων ἐκ τοῦ δάσους τῆς Ἱ. Μονῆς Γαλατάκη τοῦ καίμενου εἰς τὰς περιφερείας τῶν κοινοτήτων Λίμνης, Σπαθαρίου, Προκοπίου, Μαντουδίου καὶ ἐκ τῆς διανοίξεως ὁκτὼ ἀνεμπερηστικῶν ζωῶν, βάσει τῶν ὁρῶν τῆς ὑπ' ἀριθ. 5.150 ἐ. ἔ. διακηρύξεως τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Χαλκίδος καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Λίμνῃ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 17 Ἰουλίου 1932 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας Ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων καὶ λοιπῶν ὁρῶν δύνανται νὰ λάβωσι γνῶσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι παρὰ τῷ οἰκείῳ Ὑπ.ματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Ὁ Πρόεδρος καὶ ἀ. α. Ὁ Πρωτοσύγκελλος Ἀρχιμ. Βασίλειος Κωνσταντινίδης.

Τὸ Τοπικὸν Συμβούλιον Ο.Δ.Ε.Π. τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρτης διακηρύττει ὅτι ἐκτίθεται εἰς πλειοδοτικὴν δημοπρασίαν μισθώσεως, 1) ἀκίνητον Α' εἰς τετραετὴ μίσθωσιν ὁ ἐν Κομποτίῳ ὑδρόμυλος τῆς ἱ. μονῆς Θεοτοκίου, 2) ἀκίνητον Β' εἰς τετραετὴ μίσθωσιν δύο συνεχόμενων περιβολίων ἐξ ἐσπεριδοσειῶν τῆς ἱ. μονῆς Κάτω Παναγίας, 3) ἀκίνητον Γ' εἰς τετραετὴ μίσθωσιν τῶν ἀγρῶν ἁγιοὶ Πάντες, Βεργῇ, Μαστόχα, Βλαχέρνα, Βεργοπούλα, Μελικουκία καὶ ἐνὸς Ἐλαιοτοπίου ἐν Κωστακοῖς τῆς ἱ. μονῆς Κάτω Παναγίας βάσει τῶν ὁρῶν τῆς ὑπ' ἀριθ. 70—71 διακηρύξεως τοῦ Τοπικοῦ Συμβουλίου Ο.Δ.Ε.Π. τῆς ἱ. μητροπόλεως Ἀρτης καὶ συγγραφῆς ὑποχρεώσεων. Ἡ δημοπρασία ἐνεργηθῆσεται ἐν Ἀρτῇ εἰς τὸν συνήθη τόπον τῶν δημοπρασιῶν τὴν 31 Ἰουλίου 1932 ἡμέραν Κυριακὴν καὶ ὥραν 10—12 π. μ. ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἐπιτροπῆς. Τῆς συγγραφῆς ὑποχρεώσεων καὶ λοιπῶν ὁρῶν δύνανται νὰ λάβωσι οἱ ἐνδιαφερόμενοι γνῶσιν παρὰ τῷ οἰκείῳ Ὑπ.ματι τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Ὁ Πρόεδρος. † Ὁ Ἀρτης Σπυρίδων.

Τὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἐμβάσματα δέον νὰ διευθύνωνται : Περιοδικὸν «Ἐκκλησία». Γραφεῖα Ἱ. Συνόδου. Πᾶσα δὲ ἐπιστολὴ ἀφορώσα εἰς τὴν σύνταξιν δέον νὰ διευθύνηται :

Γραφεῖα «Ἐκκλησίας», Ἀρχιεπισκοπὴν.

Τύποις «Φοῖνικος» Σταδίου 44